

Ο ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΕΝΤΥΠΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Χειροποίητη
κατασκευή του
Συνεταιρισμού
Ψυχικής Υγείας
ΠΥΞΙΔΑ

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΕ ΚΑΙΡΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ο εθελοντισμός στην Εταιρία Κοινωνικής
Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας στη Θράκη

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΕ ΚΑΙΡΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ...

Ζητήσαμε από φίλους και συνεργάτες της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας με μακρόχρονη εμπειρία στο χώρο της ψυχικής υγείας, να απαντήσουν στα ακόλουθα τρία ερωτήματα που αφορούν στην περίοδο κρίσης που διανύουμε:

- 1) Ποιό πιστεύετε ότι είναι το μέλλον της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, δεδομένης της ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας κοινωνικο-πολιτικο-οικονομικής κρίσης;
- 2) Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κύριες απειλές που έχει να αντιμετωπίσει ο τομέας της Ψυχικής Υγείας και ποιες ευκαιρίες μπορεί να αναδυθούν μέσω της κρίσης;
- 3) Ποιος θα πρέπει να είναι ο ρόλος των επαγγελματιών της ψυχικής υγείας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στην ψυχική υγεία των πολιτών;

Οι απαντήσεις αναδεικνύουν ενδιαφέρουσες προτάσεις όπως, μεταξύ άλλων:

- Η ανάληψη δράσης εκ μέρους των Μ.Κ.Ο. για την ευαισθητοποίηση της πολιτικής ηγεσίας αλλά και του ευρύτερου πληθυσμού σχετικά με τις επιπτώσεις στην ψυχική υγεία της ανεργίας, της οικονομικής δυσχέρειας και της ανασφάλειας.
- Η συνεργασία μεταξύ φορέων ώστε να δοθεί υποστήριξη στους άνεργους ή σε όσους αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.
- Η συστηματική καταγραφή και μελέτη των επιπτώσεων της κρίσης στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και σχετικών προτάσεων στην πολιτική ηγεσία.
- Η ενίσχυση των υπηρεσιών πρόληψης - πρωτοβάθμιας φροντίδας.

Παρακάτω παρουσιάζονται, με αλφαβητική σειρά, αναλυτικά οι απαντήσεις στα ερωτήματα.

David Anderson

Πρώην Διοικητικός Διευθυντής του St. George Psychiatric Hospital, Northumberland, Ηνωμένο Βασίλειο

1. Γνωρίζω ότι το Πρόγραμμα Ψυχαργώς II, χρηματοδοτεί τη συνέχιση της αποασυλοποίησης. Οι υπηρεσίες στην κοινότητα που έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια αυτού του προγράμματος συμβάλουν στην αποφυγή της εισόδου ασθενών στα Νοσοκομεία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη δημιουργία Κινητών Μονάδων, Ομάδων για Θεραπεία στο Σπίτι, υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας στην κοινότητα (out-patient clinics) και Κέντρων Ημέρας.

Αυτές οι υπηρεσίες διευκολύνουν την έγκαιρη παρέμβαση, την αξιολόγηση και τη θεραπεία, επιτρέποντας στους ασθενείς να παραμείνουν στο περιβάλλον του σπιτιού τους, λαμβάνοντας υποστήριξη. Οι υπηρεσίες αυτές θα μπορούν να αξιολογούν και να παρακολουθούν τους ασθενείς που ζουν στην κοινότητα για σύντομο χρονικό διάστημα 2-3 ημερών, διαθέτοντας 1-2 κλίνες για 24ωρη παρακολούθηση. Αυτό θα επιτρέψει στην ομάδα των

θεραπευτών που εργάζεται για την ψυχιατρική περίθαλψη στο σπίτι, να δημιουργήσει ένα πλάινο θεραπείας, με τη βοήθεια της οικογένειας του ασθενή.

Υπάρχει μεγάλο οικονομικό κίνητρο για τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας να αναθέσει σε φορείς όπως η Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, καθώς διαθέτουν την εμπειρία και τη γνώση σε τοπικό επίπεδο, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών στις οποίες λειτουργούν. Αυτό έχει αποδειχθεί πως είναι πιο αποτελεσματικό και σε κλινικό αλλά και σε οικονομικό επίπεδο. Αυτή η διαδικασία θα οδηγήσει στο κλείσιμο των ψυχιατρικών κλινών, τη μείωση του κόστους για τα Ψυχιατρεία και θα δώσει την ευκαιρία να διοχετευθούν τα χρήματα που θα εξοικονομηθούν για τη χρηματοδότηση των διευρυμένων Κοινοτικών Υπηρεσιών σε μόνιμη βάση.

Αυτές οι υπηρεσίες θα πρέπει να έχουν αναπτυχθεί και να λειτουργούν πριν το κλείσιμο των νοσοκομειακών κλινών. Ευκαιρίες μπορεί να υπάρξουν για τη μεταφορά του προσωπικού των νοσοκομείων στις νέες υπηρεσίες που θα δημιουργηθούν. Το Πρόγραμμα Ψυχαργώς II μπορεί να χρηματοδοτήσει τη λειτουργία αυτών των νέων υπηρεσιών. Θα πρέπει όμως να διασφαλισθεί η μακροπρόθεσμη χρηματοδότησή τους μέσα από μια νέα κατεύθυνση της κρατικής χρηματοδότησης. Αυτό συνάδει και με τις προσδοκίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Πρόγραμμα Ψυχαργώς.

2. Η μεγαλύτερη απειλή είναι να μη θεωρηθεί ο Τομέας της Ψυχικής Υγείας ως πρώτη προτεραιότητα με αποτέλεσμα τη μείωση της συνολικής χρηματοδότησης του Τομέα. Εάν συμβεί αυτό, τότε οι φορείς Ψυχικής Υγείας θα είναι πιο ευάλωτοι. Δεδομένου ότι οι ανάγκες λειτουργίας των υπηρεσιών

ψυχικής υγείας έχει αυξηθεί (εξαιτίας, μεταξύ άλλων, της αύξησης της ανεργίας) αυτό θα είναι καταστροφικό.

Η δημιουργία του Δικτύου Αργώς, που ενώνει τους φορείς Ψυχικής Υγείας, μπορεί να δώσει μια ενιαία πλατφόρμα για τη δημιουργία μιας Στρατηγικής αντιμετώπισης αυτής της απειλής.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ θα ήταν ευεργετικό να δημιουργηθεί μια "Εθνική Στρατηγική" για τη στήριξη όσων αντιμετωπίζουν Ψυχολογική ή Οικονομική πίεση εξαιτίας της πρόσφατης (και μη αναμενόμενης) απώλειας της εργασίας τους. Εάν οι φορείς καταφέρουν να εργασθούν από κοινού ώστε να υποβάλουν σχετικές προτάσεις στο Υπουργείο Υγείας υποδεικνύοντας την κατεύθυνση που θα πρέπει να πάρει μια τέτοια Στρατηγική, τότε θα μπορούσε η Κυβέρνηση να διαθέσει πόρους που θα επιτρέψουν να αναπτυχθούν οι υπηρεσίες που αναφέρονται παραπάνω.

Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να ενισχυθεί εάν συνεργαστούν και τα Ψυχιατρικά Νοσοκομεία για την υποβολή προτάσεων. Οι θεραπευτές των νοσοκομείων θα μπορούσαν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στις εξωνοσοκομειακές δομές, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Αθήνα.

Μια κοινή προσέγγιση μπορεί να είναι πιο δύσκολο να επιτευχθεί, αλλά προσφέρει ευκαιρίες και για τους δύο τομείς. Είναι πιο εύκολο να πείσεις έναν επαγγελματία να μεταφέρει την εργασία του από το Ψυχιατρείο, σε ένα Κέντρο στην κοινότητα, από το να δεχθεί μια πορεία δράσης που μπορεί να καταστήσει περιττή τη θέση εργασίας του.

3. Έχω ενημερωθεί ότι στο Δρομοκαΐτειο και το Δαφνί υπάρχει 50% αύξηση των επισκέψεων στα εξωτερικά ιατρεία των ψυχιατρικών κλινικών. Μια περεταίρω ανάλυση θα έδειχνε τους τύπους προβλημάτων που αναφέρονται. Πιστεύω ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ αυτής της αύξησης και της αύξησης της ανεργίας. Μια έρευνα σε όλα τα Ψυχιατρεία της Ελλάδος θα

μπορέσει να δώσει μια συνολικότερη εικόνα της κατάστασης. Επίσης έχει ενδιαφέρον να μελετηθεί και η κατάσταση που αντιμετωπίζουν άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που μπορεί να εμφανίζουν παρόμοια φαινόμενα και να ψάχνουν για λύσεις πάνω στα ίδια προβλήματα. Η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να αναδείξει ευκολότερες και πιο δυναμικές επιλογές.

Εάν ισχύει ότι η ανεργία αποτελεί βασικό παράγοντα για την αύξηση ψυχικών διαταραχών, τότε η ανάπτυξη μιας πρότασης με τη συμμετοχή πολλών φορέων μπορεί να βοηθήσει. Η απώλεια της εργασίας και του εισοδήματος έχει πολλαπλές επιπτώσεις και οδηγεί σε ενδοοικογενειακό στρες και ανησυχίες, όπως π.χ. φόβος για την απώλεια της στέγης, οικονομική δυσχέρεια κλπ. Οι υπεύθυνοι των τοπικών φορέων για την εύρεση εργασίας ή οι σύμβουλοι για τα επιδόματα Πρόνοιας, μπορεί να συνεισφέρουν σημαντικά στο να απαλειφθεί μέρος της αβεβαιότητας, στο να βοηθήσουν τις οικογένειες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες τους

“

Υπάρχει μεγάλο οικονομικό κίνητρο για τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας να αναθέσει σε "φορείς" όπως η Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, καθώς διαθέτουν την εμπειρία και τη γνώση σε τοπικό επίπεδο, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών στις οποίες λειτουργούν.

David Anderson

”

και να διαχειριστούν τα προβλήματά τους. Η παραπάνω πρόταση για συνεργασία δεν είναι εύκολο να εφαρμοστεί, αλλά εάν υπάρξει έστω και μερική επιτυχία στην υλοποίησή της, θα αυξηθεί η αλληλοκατανόηση ανάμεσα στους διαφορετικούς φορείς και θα δημιουργηθεί μια στέρεη βάση για το μέλλον.

Τέλος, η διερεύνηση της κατάστασης στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορέσει να ενισχύσει την επαφή με την Κυβέρνηση μέσω της παρουσίασης του προβλήματος σε συνδυασμό με την παρουσίαση προτάσεων για την αντιμετώπισή του ("ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΘΕΤΙΚΗ, ΜΑΚΡΟΠΟΘΕΣΜΗ ΛΥΣΗ"). Ακόμα και αν αποτύχουν όλα τα παραπάνω, οι φορείς θα πρέπει να προστατεύσουν τις βασικές λειτουργίες τους και να προσφέρουν βοήθεια στις τοπικές κοινωνίες στις οποίες λειτουργούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Σας εύχομαι καλή τύχη!

Μενέλαος Θεοδωρουλάκης

Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου ΑΡΓΩΣ, Διδάκτορας Κοινωνικής Πολιτικής

“

Εάν ισχύει ότι η ανεργία αποτελεί βασικό παράγοντα για την αύξηση ψυχικών διαταραχών, τότε η ανάπτυξη μιας πρότασης με τη συμμετοχή πολλών φορέων μπορεί να βοηθήσει. Η απώλεια της εργασίας και του εισοδήματος έχει πολλαπλές επιπτώσεις και οδηγεί σε ενδοοικογενειακό στρες και ανησυχίες, όπως π.χ. φόβος για την απώλεια της στέγης, οικονομική δυσχέρεια κλπ.

David Anderson

”

1. Πιστεύω ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση θα προκαλέσει σειρά από καθυστερήσεις στην υλοποίηση του στόχου για την ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης έως το 2015 όπως αυτό περιγράφηκε στο Σύμφωνο Σπίντλα.

Οι δημοσιονομική προσαρμογή θα έχει άμεσες επιπτώσεις στην πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού, στη διεύρυνση του δικτύου των υπηρεσιών στην κοινότητα αλλά και στη χρηματοδότηση των ήδη υπάρχουσών δομών που θα προκαλέσουν καθυστερήσεις ειδικά στο κλείσιμο των υπολοίπων 4 ψυχιατρείων. Το Σύμφωνο Σπίντλα, όμως, αποτελεί ένα κεκτημένο πλέον για την ελληνική ψυχιατρική μεταρρύθμιση που θα συμβάλει στην προστασία των δικαιωμάτων των ψυχικά πασχόντων αλλά και της κοινωνικής κατάκτησης της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Τόσο οι φορείς όσο και οι επαγγελματίες έχουν αποκτήσει πλέον μια αξιοσημείωτη εμπειρία διεκδικήσεων και αγώνων για την υπεράσπιση των κεκτημένων της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης που θα αξιοποιηθεί και για την αντι-

μετώπιση της νέας κρίσης που διαφαίνεται.

2. Οι κύριες απειλές για τη ψυχική υγεία είναι η περιορισμένη χρηματοδότηση και η αναβολή σημαντικών βημάτων για την ολοκλήρωση της (μη ολοκλήρωση του δικτύου υπηρεσιών στην κοινότητα, μη δημιουργία νέων υπηρεσιών και μονάδων) που θα έχουν σαν άμεσο αποτέλεσμα τη μη κάλυψη των αυξημένων αναγκών για παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας ειδικά προς τους πάσχοντες στην κοινότητα, τους νέους και τους εφήβους (ειδικά στον αυτισμό) αλλά και προς τους ηλικιωμένους (Alzheimer). Η αναμενόμενη αύξηση των αναγκών για παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε συνδυασμό με την άξυνση των κοινωνικών προβλημάτων, θα αναδείξει την αναγκαιότητα άμεσης υλοποίησης όλων των προτεινόμενων μονάδων ψυχικής υγείας και θα αυξήσει την κοινωνική νομιμοποίηση του όλου εγχειρήματος της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης κάτι που με την σωστή αξιοποίηση και συσπείρωση κοινωνικών δυνάμεων θα επιτρέψει την υπεράσπιση των κερτημένων της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης.

“

Οι κύριες απειλές για τη ψυχική υγεία είναι η περιορισμένη χρηματοδότηση και η αναβολή σημαντικών βημάτων για την ολοκλήρωσή της που θα έχουν σαν άμεσο αποτέλεσμα τη μη κάλυψη των αυξημένων αναγκών για παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας ειδικά προς τους πάσχοντες στην κοινότητα, τους νέους και τους εφήβους αλλά και προς τους ηλικιωμένους.

Μενέλαος Θεοδωρουλάκης

”

3. Οι επαγγελματίες αλλά και οι φορείς ψυχικής υγείας θα πρέπει άμεσα να αναδείξουν τις νέες ανάγκες που δημιουργούνται αλλά και να τις καταγράψουν ώστε στην επικαιροποίηση του προγράμματος Ψυχαργός να απαντήσουμε σε αυτές τις νέες ανάγκες και να περάσουμε σε ένα σύγχρονο μοντέλο υπηρεσιών για τους ψυχικά πάσχοντες αφήνοντας πίσω ξεπερασμένα μοντέλα και λογικές. Οι επαγγελματίες και οι δομές ψυχικής υγείας πρέπει να μεταφέρουν πλέον το κέντρο βάρους των υπηρεσιών τους προς τους κοινοτικούς ασθενείς που καθημερινά αυξάνονται και να προβλέψουν αντίστοιχες υπηρεσίες για μη καλυπτόμενες κατηγορίες πασχόντων και διαταραχών (ενδεικτικά: αντιμετώπιση της εξάρτησης από το διαδίκτυο, αλκοολισμός νέων, κατάθλιψη νέων, άστεγοι ψυχικά πάσχοντες κ.α.). Ιδιαίτερο βάρος θα πρέπει να δοθεί στις επιπτώσεις της μακροχρόνιας ανεργίας, της διευρυνόμενης ανασφάλειας, των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων, των νέων πληθυσμιακών ομάδων που εντάσσονται στην ελληνική κοινωνία αλλά και στις επιπτώσεις του σύγχρονου τρόπου ζωής και των σύγχρονων ασθενειών (ανορεξία, βουλιμία, καταθλίψεις, μετατραυματικά σοκ, κλπ)

Έργο του Ν. Σέλιου

Αρίστος Καλαφατάς

Ένοικος Προστατευμένου Διαμερίσματος Ρ. Φερραίου

1. Πιστεύω πως ο χώρος της ψυχικής υγείας και το μέλλον της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα δε θα επηρεαστούν από την ελληνική αλλά και την παγκόσμια κοινωνικοπολιτική και οικονομική κρίση, καθώς πρόκειται για ευαίσθητο χώρο και οι μεγάλες αλλαγές έχουν βοηθήσει πολλούς ψυχικά πάσχοντες.
2. Οι απειλές που έχει να αντιμετωπίσει ο τομέας της ψυχικής υγείας με την κρίση, είναι να πάψουν να λειτουργούν τα προστατευμένα προγράμματα για Α.Με.Α. και να πάψουν να δημιουργούνται νέες δομές. Όσον αφορά στις ευκαιρίες που θα μπορούσαν να αναδυθούν, θα ήταν δυνατό να κινητοποιηθούν περισσότερο οι ίδιοι οι ασθενείς και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους καθώς και να εμπλακούν περισσότερο σε κάποια εργασία.
3. Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας θα μπορούσαν να διοργανώνουν σεμινάρια στα οποία οι πολίτες θα μπορούν να συζητούν για τα προβλήματα τους, να τους προτείνονται λύσεις και έτσι να καταλαιάζεται το άγχος που μπορεί να έχουν, το οποίο μπορεί να έχει επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία.

Τέση Λαζαράτου

Ψυχοθεραπεύτρια

Υπεύθυνη Υπηρεσίας Εκπαίδευσης Ι.Ψ.Υ.Π.Ε. & Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ.*

1. Στην ύφεση, πόσο μάλλον στην καταχνέωση, οι θεσμοί παραλαμβάνουν επί πλέον έργο την καταστολή ή απλά εμφανίζουν την αναστολή. Όμως ακόμα κι έτσι, έχουμε πάντα τη δυνατότητα κι ίσως περισσότερο παρά ποτέ το χρέος να επαναξιολογήσουμε το παρελθόν της.

“

Πιστεύω πως ο χώρος της ψυχικής υγείας και το μέλλον της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα δε θα επηρεαστούν από την ελληνική αλλά και την παγκόσμια κοινωνικοπολιτική και οικονομική κρίση, καθώς πρόκειται για ευαίσθητο χώρο και οι μεγάλες αλλαγές έχουν βοηθήσει πολλούς ψυχικά πάσχοντες.

Αρίστος Καλαφατάς

2. Η απειλή έγκειται στο να φιμωθεί η σκέψη από τους δείκτες και η ευκαιρία θα μπορούσε να παραχθεί από τη δυναμική της σκέψης, αν αυτή αναλάβει να νοηματοδοτήσει όχι μόνο τους δείκτες αλλά και την απελπισία που γεννούν.

3. Επειδή ο επαγγελματίας της ψυχικής υγείας είναι κι αυτός πολίτης, επειδή η θεραπευτική λειτουργία του προϋποθέτει αίτημα κι όχι μόνο κρίση και κυρίως επειδή η όποια συμβολή του αίρει το ρόλο για να αποκαλυφθεί το πρόσωπο, ας το σκεφτούμε πιο προσεκτικά: πώς δηλαδή θ' απαρτιωθούν επαρκέστερα τα επί μέρους στοιχεία της ταυτότητάς του. Από το ενδοψυχικό στο από κοινού, είναι μακρύς ο δρόμος, μήπως μεσολαβεί η έννοια της συλλογικότητας;

”

* Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων
Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας

Έργο του Ν. Σέλιου

Μαρία Λαζαρίδου

Ψυχίατρος

Συντονίστρια της Επιστημονικής Επιτροπής της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

1. Το μέλλον της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης είναι αβέβαιο καθότι εξαρτάται άμεσα από τη συνέχιση της χρηματοδότησης. Χρειάζεται να στραφεί προς την πρωτοβάθμια και την πρόληψη. Με τον τρόπο αυτό και πόροι θα εξοικονομηθούν και η Μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί, αφού θα καταργηθούν ουσιαστικά τα Ψυχιατρεία.

2. Η μειωμένη και αβέβαιη χρηματοδότηση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί το επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών και να ανασταλεί η ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης. Ένας εξίσου σοβαρός κίνδυνος είναι ότι η διάρρηξη της κοινωνικής συνοχής, που συνήθως συμβαίνει σε περιόδους κρίσης, θα πλήξει τους ψυχικά ασθενείς. Αυτοί είναι οι "εύκολοι στόχοι". Όση δουλειά έχει γίνει για την μείωση του στίγματος κινδυνεύει να ακυρωθεί.

Ευκαιρίες θα προκύψουν αν στραφούμε προς την ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επανένταξης ασθενών. Έτσι και πόροι θα εξοικονομηθούν και η κοινωνική συνοχή θα ενισχυθεί.

3. Οι επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας χρειάζεται να κατανοήσουν:

α) Ότι η κρίση θα γεννήσει ψυχοπαθολογίες και θα επιδεινώσει τις ήδη υπάρχουσες.

β) Ότι και οι ίδιοι είναι μέρος της κοινωνίας.

γ) Ότι θα πρέπει να είναι ψύχραιμοι και να μην αλλάζουν τη στάση τους πιεζόμενοι από οικονομικές δυσκολίες.

“

Το μέλλον της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης είναι αβέβαιο καθότι εξαρτάται άμεσα από τη συνέχιση της χρηματοδότησης. Χρειάζεται να στραφεί προς την πρωτοβάθμια και την πρόληψη. Με τον τρόπο αυτό και πόροι θα εξοικονομηθούν και η Μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί, αφού θα καταργηθούν ουσιαστικά τα Ψυχιατρεία.

Μαρία Λαζαρίδου

Μίλτος Λειβαδίτης

Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής του Τμήματος Ιατρικής του Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης

1. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα έχει βαλτώσει πολύ πριν από την κρίση, κυρίως εξαιτίας:

α) Μιας γενικότερης στροφής της κοινωνίας προς τον ατομικισμό και το συντηρητισμό

β) Της ισχυρής αντίστασης συντεχνιακών συμφερόντων

”

γ) Την ανεκδιήγητη διακυβέρνηση της χώρας κατά την περίοδο 2004-2009.

Ελπίζω ότι η κατάσταση κρίσης μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική αλληλεγγύη και την ελκυστικότητα των μεταρρυθμιστικών ιδεών.

2. Η άμεση απειλή αφορά πρωτίστως σχέδια ή δραστηριότη-

τες με υψηλό κόστος και μακροπρόθεσμα οφέλη. Κυρίως όμως υπάρχει ο κίνδυνος (που δεν αφορά μόνο την ψυχική υγεία) η κρίση να ενισχύσει ανορθολογικές δυνάμεις και αντιδράσεις με καταστροφικές συνέπειες για όσα έχουν επιτευχθεί κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Αν ξεπεραστεί αυτός ο κίνδυνος, υπάρχει η ευκαιρία να διορθωθούν παλιές αδυναμίες της ελληνικής κοινωνίας όπως η ανεπάρκεια της δημόσιας διοίκησης, το έλλειμμα κοινωνικής ευθύνης, η αυθαιρεσία των κατά περίπτωση ι-σχυρών, οι κουμπαριές κ.λ.π.

3) Νομίζω ότι ο ρόλος αυτός δεν αλλάζει και πολύ ανάλογα με το αν υπάρχει ή δεν υπάρχει κρίση. Το ζητούμενο πάντα είναι η τιμιότητα, η ευθύτητα κατά τις συναλλαγές και η επαγγελματική επάρκεια.

Αντώνης Λιοδάκης

Ψυχίατρος

1) Η Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Τα μέχρι τώρα βήματα για τις ενδιάμεσες δομές της ψυχικής υγείας είναι σε μεγάλο βαθμό ανολοκλήρωτα. Έχουν ανάγκη την ουσιαστική υποστήριξη της πολιτείας για να λειτουργήσουν σύμφωνα με τις αρχές της κοινωνικής και κοινοτικής ψυχιατρικής και να συμπληρωθούν με νέες. Η σημερινή πολιτικο-κοινωνική κρίση δεν επιτρέπει την ανάπτυξη προγραμμάτων σε αυτή την κατεύθυνση. Ο σχεδιασμός της τρίτης φάσης του προγράμματος "Ψυχαργώς" και η απόφαση για έγκριση σκοπιμότητός του από την Υφυπουργό κ. Γεννηματά φοβάμαι ότι θα παραμείνει μόνο στα χαρτιά.

“

**Η άμεση απειλή αφο-
ρά πρωτίστως σχέδια ή
δραστηριότητες με υψηλό κό-
στος και μακροπρόθεσμα οφέλη.
Κυρίως όμως υπάρχει ο κίνδυνος
(που δεν αφορά μόνο την ψυχική
υγεία) η κρίση να ενισχύσει ανορθολο-
γικές δυνάμεις και αντιδράσεις με
καταστροφικές συνέπειες για όσα
έχουν επιτευχθεί κατά τις
τελευταίες δεκαετίες.**

Μίλτος Λειβαδίτης

”

2) Ο δημόσιος τομέας της ψυχικής υγείας θα αντιμετωπίσει ποικίλες και πολύπλευρες απειλές όπως η συρρίκνωση, η υποστελέχωσή του και η ελάττωση της ποιότητας των υπηρεσιών αλλά και της ποιότητας ζωής των εξυπηρετούμενων, "χάριν" της ιδιωτικοποίησης της ψυχικής υγείας.

3) Όλοι οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας μπορούν και πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους, να βρουν τρόπους επικοινωνίας μεταξύ τους, να δημιουργήσουν από τα "κάτω προς τα πάνω" ένα κίνημα ψυχικής υγείας για να ανατρέψουν τις σημερινές πολιτικές και να επανακαθορίσουν ένα νέο τοπίο στην ψυχική υγεία με χαρακτηριστικά κοινοτικής αλληλεγγύης, ομάδων αυτοβοήθειας και με έμφαση στο δημόσιο χαρακτήρα της ψυχικής υγείας. Με αυτές τις προϋποθέσεις ανοίγεται ένα παράθυρο ελπίδας.

Αλέξανδρος Λούντζης

Νομικός, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος
MPhil CAM

Νομικός Σύμβουλος -

Διοικητικός Διευθυντής Ι.Ψ.Υ.Π.Ε.

1. Δεδομένης της εξέτασης της μεταρρύθμισης υπό τη σκιά της παρούσης κατάστασης, όπως αυτή διαμεσολαβείται από τους διαχειριστές της και όπως αυτή και αν είναι, ως μου επιτραπεί για μια φορά να μην εστιάσω στην μεταρρύθμιση, την ψυχιατρική μεταρρύθμιση, την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, την καμία μεταρρύθμιση, αλλά να μείνω αποκλειστικά στην κρίση. Οι κοινωνίες και η παραγωγή τους σε λόγο, σε ύλη, σε συνείδηση, σε πίστη δεν μπορούν να απεικονιστούν σε διαγράμματα ισο-

λογισμών όποιος και αν νέμεται την υπεραξία τους. Πριν "βυθιστούν" οι αριθμοί και αναδυθεί το διάγγελμα μελαγχολίας και η υποχρέωση μαζικής ενοχής, λειτούργησαν για χρόνια ανοιχτές πληγές στον πυρήνα του κοινωνικού, στα θεμέλια του κράτους, στην καθημερινή συμπεριφορά των πολιτών του. Πληγές ανοιχτές που διάβρωναν και την πραγματικότητα και το βλέμμα όταν την κοιτούσε, πληγές που οι διαχειριστές της συλλογικής μοίρας σκέπταζαν άλλοτε με στάχτη και άλλοτε με ευημερούσες στατιστικές μελέτες για να μην εξοργίσουν άλλοτε τους πάσχοντες και άλλοτε τους εντολείς τους. Πληγές ριζωμένες πολύ πιο βαθιά από την επιδερμίδα των αριθμών.

Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση δεν περιορίζεται μόνο στους ανθρώπους που υπέφεραν και υποφέρουν εξαιτίας της έλλειψής της, παγιδευμένοι σε ένα σύστημα ψευδεπίγραφης περίθαλψης και κυλιόμενων θυρών, αλλά αντανάκλα και την υποδόρια αντίληψη του εκτοπισμού των ανεπιθύμητων. Εκτοπισμός δια εξορίας, εκτοπισμός δια στέρξης, εκτοπισμός δια καταστολής, εκτοπισμός δια μαζοποίησης, εκτοπισμός δια αδιαφορίας, δια απελπισίας, δια ιδρυματισμού και εξαφάνισης από τους χάρτες και τις συνεστιάσεις των ζωντανών. Η ιστορία των ελληνικών ψυχιατρείων, της μεταρρύθμισης και των ανθρώπων που μόχθησαν για αυτήν, της αντιμεταρρύθμισης και των ανθρώπων που "μόχθησαν" και για εκείνην, είχε λειτουργούς και δράστες αλλά είχε ό-πως όλες οι ιστορίες και μια αστάθμιστη σιωπηρή ανοχή που κατέστησε επιφύλακτα όσα έγιναν και δεν έγιναν. Και όπως

όλες οι ιστορίες εκτοπισμού, η ψυχιατρική μεταρρύθμιση εν Ελλάδι χαράσσεται στο έδαφος που οργάνουν η πολιτική, η κοινωνική, η οικονομική συγκυρία και η ατομική μικροϊστορία καθενός μας. Σε καιρούς που ανοίγουν ρωγμές στο έδαφος της ιδιωτικής ευημερίας οι άνθρωποι έχουν μια ευκαιρία να αντικρίσουν τους διαχειριστές τους χωρίς να χαμηλώνουν το κεφάλι, τον διπλανό τους στο πρόσωπο και τα μούτρα τους στον καθρέφτη. Αυτό είναι, θαρρώ, το κρίσιμο παρόν της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, την καμίας και όλων των μεταρρυθμίσεων, όσον αφορά το μέλλον... λυπάμαι αλλά αισθάνομαι εσχάτως κάπως ανασφαλής για τις μαντικές μου δυνατότητες.

“

Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση δεν περιορίζεται μόνο στους ανθρώπους που υπέφεραν και υποφέρουν εξαιτίας της έλλειψής της, παγιδευμένοι σε ένα σύστημα ψευδεπίγραφης περίθαλψης και κυλιόμενων θυρών, αλλά αντανάκλα και την υποδόρια αντίληψη του εκτοπισμού των ανεπιθύμητων.

Αλέξανδρος Λούντζης

”

2. Δυστυχώς σε κοινωνικο-πολιτικές συνθήκες παρακμής και μιζέριας, της καθεαυτής κρίσης, οι απειλές και οι ευκαιρίες σχηματίζονται μόνο στα διαγράμματα των πλασιέ του συλλογικού επιμερισμού ευθυνών, των πλασιέ της ήπιας αναπροσαρμογής των ιδίων προνομίων, ενδεχομένως και των πλασιέ φαρμάκων.

Οι φορείς και οι άνθρωποι που συνέβαλαν με τον χρόνο και τον κόπο τους στον μακρύ αγώνα της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης και μπορούν ακόμα να αισθάνονται υπεύθυνοι για την υγεία και τη ζωή συγκεκριμένων ανθρώπων με όνομα και επίθετο, μετέχουν, διαμορφώνουν και διαμορφώνονται εντός ενός ευρύτερου πολιτικού και πολιτισμικού πειράματος. Ενόσ πειράματος που σήμερα δείχνει να έχει φτάσει στα όρια αντοχής των υλικών του. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση από εδώ και μπρος ή θα συμπορευθεί με την κοινωνική μεταρρύθμιση ή θα ματαιωθεί.

Έργο του Ν. Σέλεη

3. Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας έχουν ευθύνη να φροντίσουν μια από τις πλέον αδύναμες κατηγορίες εκτοπισμένων ανθρώπων. Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας έχουν ευθύνη να μην επιτρέψουν να εκτοπιστούν και άλλοι. Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας έχουν ευθύνη να κρατήσουν τα μάτια τους ανοιχτά πέραν του μερικού πλαισίου που εργάζονται για να αλλάξουν κάτι και στο έδαφος που πατούν όλα τα πλαίσια. Οι άνθρωποι της ψυχικής υγείας μακάρι να βρουν αντοχή και διάθεση να συνδράμουν να μη γίνει η κρίση υστερία. Οι άνθρωποι της ψυχικής υγείας σε αυτή την ιστορική συγκυρία μπορούν να αντλήσουν μόνο από τα δικά τους αποθέματα. Οι αρχές της μεταρρύθμισης, ο κοινωνικός της προσανατολισμός, η ανθρωπιστική επιστημονική τους εκπαίδευση, η "ηθική" τους θέση στα δρώμενα είναι τα σημαντικά, τα ακριβά και τα ελάχιστα τα οποία θα πρέπει να αντιτάξουν στον κυνισμό και την απαξίωση του κόπου τους, στην περιφρόνηση της υγείας των ασθενών τους, της υγείας και του μέλλοντος ολονών. Η ύπαρξη έστω και ενός φορέα, έστω και ενός λειτουργού της ψυχικής υγείας που θα αντέξει στην γλυκιά νάρκωση του μηδενισμού και της αδιαφορίας μπορεί να αποτελέσει σπόρο αρκετό για να αναδειχθεί εκ των υστέρων η σημασία της προσπάθειας.

Η ύπαρξη δομών και επαγγελματιών - νησίδων εδώ και τώρα δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανάγκη της μεταρρύθμισης, αλλά μπορεί να μετριάσει σημαντικά τις συνέ-

πειες της έλλειψής της για αυτούς που την έχουν ανάγκη. Και είναι υποχρέωση όλων όσων ακόμα πιστεύουν στην πολυπαθή μεταρρύθμιση και στην δουλειά τους να προσφέρουν και τώρα, μέσω της κλινικής θεωρίας και πράξης, να καλλιεργήσουν και στα άγονα εδάφη και να διασπείρουν έναν λόγο επιστημονικό και ανθρωπιστικό για την ψυχική ασθένεια, τον λόγο και την πράξη που συγκρούονται μέχρι τέλους με την ακατέργαστη φοβία και τη συνακόλουθη βαρβαρότητα που σφράγισε το γίνεσθαι των ψυχικά ασθενών τα τελευταία 50 χρόνια στην Ελλάδα. Τώρα που η βαρβαρότητα φαίνεται να απλώνεται παντού, η ανάγκη για αυτόν τον λόγο και την πράξη είναι πιο ισχυρή από ποτέ.

“ **Το πρόγραμμα Ψυχαργώς στήριξε την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα, έχοντας ως στόχο τη σταδιακή κατάργηση των μεγάλων ψυχιατρείων και την αντικατάστασή τους από αποτελεσματικότερες δομές. Το έργο που έχει επιτελεστεί είναι πολύ σημαντικό. Οι ασθενείς ζουν σε πιο ανθρώπινο περιβάλλον, έχει αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής τους και υποστηρίζονται δικαιώματά τους.** ”

Καίτη Μυλωνοπούλου

Καίτη Μυλωνοπούλου

Διοικητική Υπεύθυνη Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

Το πρόγραμμα Ψυχαργώς στήριξε την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα, έχοντας ως στόχο τη σταδιακή κατάργηση των μεγάλων ψυχιατρείων και την αντικατάστασή τους από αποτελεσματικότερες δομές (οικοτροφεία, ξενώνες, διαμερίσματα).

Το έργο που έχει επιτελεστεί όλα αυτά τα χρόνια είναι πολύ σημαντικό. Οι ασθενείς ζουν σε πιο ανθρώπινο περιβάλλον, έχει αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής τους και υποστηρίζονται τα δικαιώματά τους.

Το μέλλον, όμως, όλης αυτής της προσπάθειας δεν φαίνεται ευοίωνα. Στην υποχρηματοδότηση των φορέων ψυχικής υγείας τα τελευταία δύομισι χρόνια, τώρα προστίθεται και η οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα μας. Τα προβλήματα

Έργο του Κ. Γαλάτη

που ήδη υπάρχουν, έχουν δημιουργήσει μια εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ράντζα στις ψυχιατρικές κλινικές, υπολειτουργία των κλινικών στις περιφέρειες, έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, παραβίαση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών, κίνδυνος όσον αφορά τη βιωσιμότητα των δομών που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος Ψυχαργώς). Η ματαιώση του έργου που έχει συντελεστεί από τις δομές του Ψυχαργώς, και το οποίο δεν αφορούσε απλά στη βελτίωση των συνθηκών νοσηλείας των ασθενών, αλλά στην ουσιαστική αποασυλοποίηση και επανένταξή τους στον κοινωνικό περίγυρο, είναι πλέον ορατή. Και ενώ διαφαίνεται ο κίνδυνος κατάρρευσης του συστήματος ψυχικής υγείας, αυξάνονται, λόγω της οικονομικής κρίσης, οι ανάγκες των πολιτών για ψυχολογική υποστήριξη. Ο φόβος για το αύριο, το φάσμα της ανεργίας, η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής δοκιμάζουν τα όρια των ανθρώπων, με αποτέλεσμα την αύξηση των επισκέψεων των πολιτών στα εξωτερικά ιατρεία των μεγάλων ψυχιατρικών περίπου κατά 50% τους πρώτους μήνες του 2010, σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2009.

Με την ελπίδα ότι συχνά μέσα από τις κρίσεις δημιουργούνται ευκαιρίες, μπορούμε να προσανατολιστούμε στην χάραξη μιας κοινής πανευρωπαϊκής πολιτικής, με στόχο την προάσπιση και την αναβάθμιση της ψυχικής υγείας των πολιτών. Η προτεραιότητα και η έμφαση, κυρίως στη χώρα μας, θα πρέπει να δοθεί στην πρωτοβάθμια περίθαλψη. Δεν υπάρχει υγεία χωρίς ψυχική υγεία. Οι στόχοι και τα μέτρα προαγωγής της

υγείας πρέπει να ανταποκρίνονται στην αλληλεπίδραση ψυχικής και σωματικής υγείας.

Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας έχουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγμάτωση του στόχου της συνέχισης και ολοκλήρωσης της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Παρ' όλη την κούραση και την ανασφάλεια που νιώθουν από την αβεβαιότητα του αύριο, από τις περικοπές των χρηματοδοτήσεων, τις περικοπές των αμοιβών τους, η ικανοποίηση που παίρνουν από την πρόοδο των ασθενών τους δίνει το κουράγιο να συνεχίσουν το δύσκολο έργο τους. Και αυτός είναι ο ρόλος τους. Οι δυσκολίες δίνουν δύναμη στον άνθρωπο να παλέψει γι' αυτά που πιστεύει και να τα πετύχει.

Πιστεύουμε στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση και θα δουλέψουμε για να πετύχει.

Π. Σακελλαρόπουλος

Ψυχαναλυτής
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής
Παιδοψυχιατρικής
Επιστημονικός Υπεύθυνος
Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

“

Εάν θα προχωρήσει η ψυχιατρική μεταρρύθμιση ή όχι, εξαρτάται από τη στάση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Νομίζω, ότι δεν έχουν αποφασίσει πώς θα εξελιχθεί στο μέλλον η μεταρρύθμιση, απασχολημένοι με τα άμεσα προβλήματα που γέννησε η κρίση διεθνώς και στην Ελλάδα.

Π. Σακελλαρόπουλος

”

1. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με τον κανονισμό 815/1984 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρα, δεν μπορεί να σκεφτεί κανείς ότι μπορεί να σταματήσει, επισήμως. Οι υπεύθυνοι της Ε.Ε. γνωρίζουν τις σοβαρές καθυστερήσεις και τα λάθη που πραγματοποιήθηκαν από το 1984 που έδωσαν τα πρώτα χρήματα ως σήμερα. Εάν θα προχωρήσει η ψυχιατρική μεταρρύθμιση ή όχι, εξαρτάται από τη στάση του

Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Νομίζω, ότι δεν έχουν αποφασίσει πώς θα εξελιχθεί στο μέλλον η μεταρρύθμιση, απασχολημένοι με τα άμεσα προβλήματα που γέννησε η κρίση διεθνώς και στην Ελλάδα. Εμείς ανήκουμε στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που θα υποστούμε, φαντάζομαι, κάποιες περικοπές ενώ παράλληλα το Υπουργείο θα επιβάλλει σε ορισμένες δήθεν Μ.Κ.Ο. κυρώσεις. Συμπερασματικά, δεν μας έχουν ενημερώσει ακόμη για το μέλλον μας. Η κρίση είναι ένα πρόβλημα και η φιλοσοφία του Υπουργείου για την μεταρρύθμιση και τις εφαρμογές της είναι άλλο.

2. Η απειλή είναι ότι ο τομέας ψυχικής υγείας μπορεί να θεωρηθεί ως "πολυτέλεια" κι έτσι οι εργαζόμενοι με αρρώστους απασυλοποίησης ή με αρρώστους της Κινητής Μονάδας, όπως η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. να μην επιδοτηθούν, κυρίως αν η κρίση γίνει βαρύτερη. Όπως λέω και πάνω, δεν φαντάζομαι, διότι είναι κάτι που το αντιλαμβάνεται κάθε μέσος πολίτης, ότι τα προβλήματα ψυχικής υγείας για τον πληθυσμό θα αυξάνονται όσο αυξάνει η κρίση.

3. Ο ρόλος των επαγγελματιών ψυχικής υγείας είναι μια μαχητική και επιστημονικά εμπειροστατωμένη πίεση προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ακριβώς για

την αντιμετώπιση της κρίσης η οποία φαίνεται ότι θα συνεχιστεί κι ανς ελπίσουμε ότι δεν θα επιβαρυνθεί.

"Προτάσεις προς το Υπουργείο για τη μείωση των εξόδων των ΜΚΟ και ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης"

Το Υπουργείο έχει δυνατότητες να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες λόγω της κρίσης, δηλαδή ο πληθυσμός να καλυφθεί στον τομέα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ενώ συγχρόνως δε θα χρειαστούν επιπλέον χρήματα.

Πρότεινα στο Υπουργείο Υγείας την εξής λύση:

A. Κάθε οικοτροφείο των ΜΚΟ (περίπου 80) θα διαθέσει 3 θεραπευτές, που θα το θέλουν και οι ίδιοι, για να αναλάβουν τη συνέχεια της φροντίδας (follow-up) μερικών σχιζοφρενών της περιοχής τους, μετά από εκπαίδευσή τους στο αντικείμενο. Θα γίνονται συνεντεύξεις ανά 15ήμερο 6 αρρώστων - σχιζοφρενών από τους θεραπευτές του κάθε οικοτροφείου. Υπολογίζεται ότι γύρω στους 300-500 αρρώ-

”

Π. Σακελλαρόπουλος

στους από την κοινότητα θα παρακολουθούνται σε μόνιμη βάση.

B. Την εκπαίδευσή των θεραπευτών μπορεί να αναλάβουν (δωρεάν εάν είναι αναγκαίο) η Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής, ή άλλη Εταιρία που έχει επικεφαλής Καθηγητές Πανε-

Έργο του Ν. Σέλελη

πιστημίου. Θα χρειαστούν περίπου 10 ώρες μαθημάτων, ταχύρρυθμα όμως.

Γ. Θα υπάρχει μικρή απασχόληση των επιλεγμένων και εκπαιδευμένων θεραπευτών, περίπου 240 άτομα (3 θεραπευτές X 80 οικοτροφεία) με συνέντευξη από θεραπευτές του κάθε οικοτροφείου ανά 15ήμερα 6 αρρώστων - σχιζοφρενών επί 80 οικοτροφεία (εάν συμμετέχουν όλα) περίπου 450-500 άρρωστοι ανά 15ήμερο. Άρα γύρω στους 300-500 αρρώστους θα παρακολουθούνται επί μόνιμου βάσεως.

Με το διαπιστωμένο γεγονός ότι ο σχιζοφρενής που έχει σταθερή συνέχεια στη φροντίδα (follow-up) υποτροπιάζει σπάνια (1 στους 5), περιορίζονται σημαντικά οι επανεισαγωγές στα ψυχιατρεία και τις ιδιωτικές κλινικές και βέβαια η επικινδυνότητα. Έτσι μειώνεται το κόστος ψυχιατρικών και ψυχιατρικών τομέων στα Γενικά Νοσοκομεία. Επίσης και οι πληρωμές των ταμείων (ΙΚΑ, Δημοσίου, κλπ) στις ιδιωτικές κλινικές.

Εκτός από τη σημαντική οικονομική μείωση υπάρχει και το κέρδος στον καθαρά θεραπευτικό τομέα: κάθε εισαγωγή ή επανεισαγωγή αναπηροποιεί το σχιζοφρενή κατά 15% και κυρίως εάν γίνεται ακούσια και με χρήση βίας.

Στεφανουδάκης Μανώλης

Κλινικός ψυχολόγος

1. Είναι δύσκολο να προβλέψουμε το μέλλον μιας κρίσης, μπορούμε όμως να πούμε ότι η προοπτική της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα εξαρτάται εν μέρει από την παγκόσμια αλλά και ελληνική οικονομική, πολιτική, κοινωνική κρίση και εν μέρει από τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Ψυχιατρική μεταρρύθμιση σημαίνει κατά βάση αλλαγή στη δυναμική της διαπροσωπικής σχέσης μεταξύ των επαγγελματιών ψυχικής υγείας και των ασθενών με βάση την εμπειρία και την πρόοδο των επιστημών ψυχικής υγείας και κατ' επέκταση στην αντίληψη των πολιτών για τη φύση της ψυχικής ασθένειας. Η αναβάθμιση της σημασίας της θεραπευτικής σχέσης είναι πέρα από την οικονομική κρίση και αφορά αποκλειστικά τους εργαζόμενους στη ψυχική υγεία.

“

Οι κύριες απειλές που έχει να αντιμετωπίσει ο τομέας της ψυχικής υγείας είναι να περιοριστούν τα κονδύλια, να κλείσουν ή να συμπτυχθούν μονάδες ψυχικής υγείας και κατά συνέπεια να περιοριστούν οι δυνατότητες εξωνοσοκομειακής παρακολούθησης, να αυξηθούν οι υποτροπές των ασθενών και η νοσοκομειακή νοσηλεία.

”

Στεφανουδάκης Μανώλης

2. Οι κύριες απειλές που έχει να αντιμετωπίσει ο τομέας της ψυχικής υγείας είναι να περιοριστούν τα κονδύλια, να κλείσουν ή να συμπτυχθούν μονάδες ψυχικής υγείας και κατά συνέπεια να περιοριστούν οι δυνατότητες εξωνοσοκομειακής παρακολούθησης, να αυξηθούν οι υποτροπές των ασθενών και η νοσοκομειακή νοσηλεία. Η ολο-

Έργο του Ν. Σέλελη

κλήρωση της τομεοποίησης, όπου οι μονάδες ψυχικής υγείας δεν θα είναι αυτόνομες και αυτοπροσδιοριζόμενες αλλά θα υπάρχει ενιαία διοίκηση με δυνατότητα λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού για όλο τον τομέα, μπορεί να οδηγήσει στη σωστή αξιοποίηση του προσωπικού. Η ανάληψη της ευθύνης ενός ψυχιατρικού αρρώστου από μια θεραπευτική ομάδα που θα τον παρακολουθεί σε όλες τις φάσεις της αρρώστιας του, ενισχύει την θεραπευτική σχέση, συμβάλει στη μείωση των υποτροπών, στην κοινωνική του επανένταξη και σε μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Η θεσμοθέτηση της αξιοποίησης εμπειρών στελεχών στη δια βίου εκπαίδευση στις μονάδες ψυχικής υγείας και στην εποπτεία περιστατικών πιστεύω ότι μπορεί να συμβάλει σε μια καλύτερη οργάνωση και απόδοση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας χωρίς μεγάλο οικονομικό κόστος.

3. Πιστεύω ότι κάθε κρίση είτε προσωπική είτε κοινωνική, είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας κάποια προβλήματα καθώς και οι προεκτάσεις τους, που ήδη

υπάρχουν μπορούν να γίνουν αντικείμενο εσωτερικού και κοινωνικού διαλόγου και να αποκτήσουν μια άλλη διάσταση, μια άλλη δυναμική. Η κρίση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μια αναδιάταξη των προσωπικών ή κοινωνικών δυνατοτήτων είτε προς τη κατεύθυνση της δημιουργικότητας είτε προς μια παλινδρόμηση με δαπανηρές σε ενέργεια προσωπικές ή κοινωνικές επιλογές.

“

Πιστεύω ότι κάθε κρίση είτε προσωπική είτε κοινωνική, είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας κάποια προβλήματα καθώς και οι προεκτάσεις τους, που ήδη υπάρχουν μπορούν να γίνουν αντικείμενο εσωτερικού και κοινωνικού διαλόγου και να αποκτήσουν μια άλλη διάσταση, μια άλλη δυναμική.

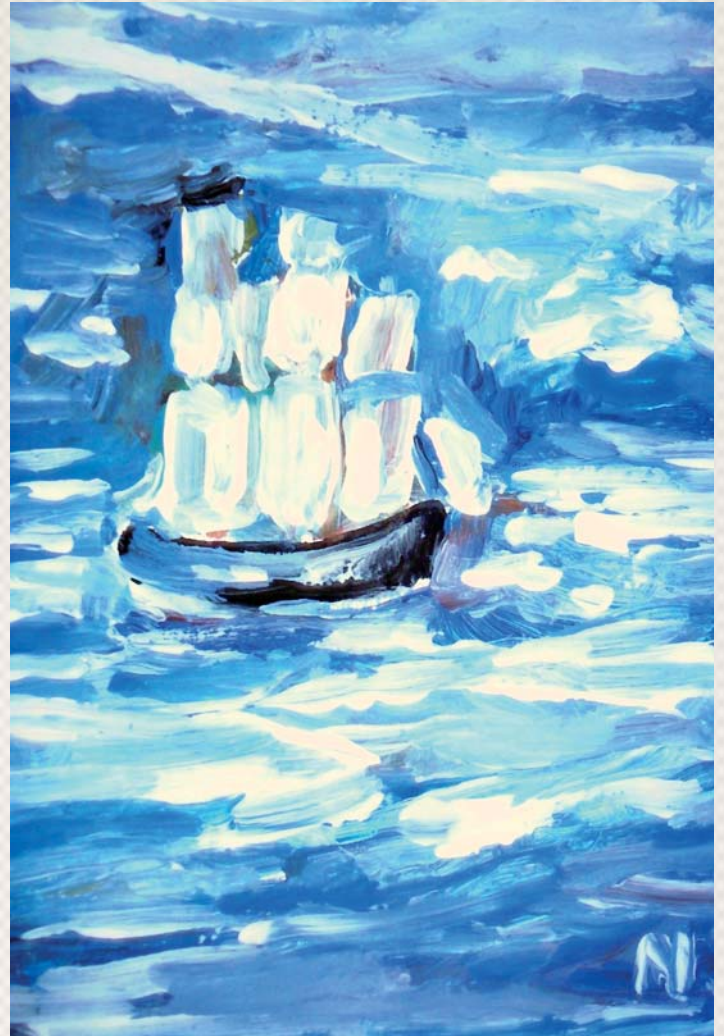
Στεφανουδάκης Μανώλης

”

των είτε προς τη κατεύθυνση της δημιουργικότητας είτε προς μια παλινδρόμηση με δαπανηρές σε ενέργεια προσωπικές ή κοινωνικές επιλογές. Ο Μάης του 1968, η οικονομική κρίση του 1929 που οδήγησε στο New deal, έγιναν αφορμή για κοινωνικές ζυμώσεις και ανακατατάξεις και έδωσαν άλλη προοπτική στην κοινωνία και στον πολίτη. Η ψυχική υγεία των πολιτών αναμφισβήτητα δοκιμάζεται αφού κάθε κρίση συνεπάγεται και την αντίστοιχη έκλυση άγχους και ανασφάλειας, όμως κάθε κρίση δεν οδηγεί απαραίτητα σε μια καταστροφή. Σε περίπτωση όμως που οι συνέπειες μιας κρίσης είναι ανυπέρβλητες, όταν αθροίζονται πολλοί παράγοντες, εύθραυστη ψυχική υγεία, οικονομικά και εργασιακά προβλήματα, θα πρέπει να υπάρξει αντίστοιχη πολύπλευρη αντιμετώπιση εκ μέρους των επαγγελματιών ψυχικής υγείας αλλά και εκ μέρους των εκπροσώπων των θεσμών της πολιτείας.

Έργο του Ν. Σέλελη

Έργο του Ν. Σέλελη

Δημήτρης Ταταρίδης

Διοικητικός Διευθυντής Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

1) Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση θα επηρεαστεί στο βαθμό που θα επηρεαστούν όλοι οι κοινωνικο-πολιτικό-οικονομικοί τομείς. Το ερώτημα δεν είναι αν υπάρχει μέλλον ή όχι, αλλά με ποιο τρόπο οι συμμετέχοντες στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση θα ενεργοποιηθούν για να στηρίξουν ότι έχει επιτευχθεί έως τώρα και παράλληλα να επαναπροσδιορίσουν τους στόχους στο διαμορφούμενο περιβάλλον.

2) Κύρια απειλή: η αναστολή ή καθυστέρηση της υλοποίησης του προγραμματισμού για την "από - ιδρυματοποίηση" της παροχής των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και της ενίσχυσης της παροχής των υπηρεσιών στα πλαίσια της κοινότητας.

Κύρια ευκαιρία: ο επαναπροσδιορισμός των κοινοτικών μορφών παροχής υπηρεσιών και φρο-

“

Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση θα επηρεαστεί στο βαθμό που θα επηρεαστούν όλοι οι κοινωνικο-πολιτικό-οικονομικοί τομείς. Το ερώτημα δεν είναι αν υπάρχει μέλλον ή όχι, αλλά με ποιο τρόπο οι συμμετέχοντες στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση θα ενεργοποιηθούν για να στηρίξουν ότι έχει επιτευχθεί έως τώρα και παράλληλα να επαναπροσδιορίσουν τους στόχους στο διαμορφούμενο περιβάλλον.

Δημήτρης Ταταρίδης

”

ντίδας και η αντίστοιχη κατανομή-μεταφορά των πόρων από τις κλειστές μορφές περίθαλψης στις κοινοτικές υπηρεσίες.

3) Στο ρόλο των επαγγελματιών Ψ και των υπηρεσιών θα πρέπει να εμπειρευθούν οι νέες δημιουργούμενες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού όπως οι νέοι και μακροχρόνια άνεργοι, οι οικογένειες σε κρίση εξαιτίας της απότομης αλλαγής των κοινωνικών συνθηκών.

Παναγιώτα Φίτσιου

Ψυχολόγος Συνεργάτης της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. και του Ι.Ψ.Υ.Π.Ε.

1. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα, παρόλο που με έναν τρόπο καθορίζεται από την νομοθεσία, δεν έχει προχωρήσει όσο θα έπρεπε (κυρίως ο τομέας της πρωτοβάθμιας). Αυτό σχετίζεται κυρίως με την ελλιπή πολιτικής βούλησης και οργάνωσης ενός συνεκτικού σχεδίου από την Πολιτεία και την ηγεσία του Υπουργείου Υγείας. Με την κοινωνικο-πολι-

Έργο του Ν. Σέλελη

τικο-οικονομική κρίση υπάρχει ο κίνδυνος να παραμεληθεί η μεταρρύθμιση ή οι δομές να υπολειπώσουν, χωρίς τα αναγκαία μέσα ή την ποιότητα των υπηρεσιών. Παρόλο που αυτός είναι ένας κίνδυνος, εγώ αισιοδοξώ ότι η Πολιτεία δεν θα αθετήσει τις δεσμεύσεις της απέναντι στην Ε.Ε. Εμείς από την άλλη χρειάζεται να κρατήσουμε την ποιότητα στις υπηρεσίες μας και να οργανώσουμε τις δράσεις μας ώστε και την Πολιτεία να πιέσουμε, αλλά και να προτείνουμε τρόπους να πιάει η μεταρρύθμιση προς τη σωστή κατεύθυνση.

2. Καταρχήν, μέσα σε αυτή την κατάσταση θα αυξηθούν τα προβλήματα ψυχικής υγείας των πολιτών, θα μειωθεί η δυνατότητα των οικογενειών να στηρίζουν τα ευάλωτα άτομα, οι συνθήκες για τη ζωή των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα θα γίνουν δυσκολότερες π.χ. ανεργία. Από τη μεριά της Πολιτείας υπάρχει ο κίνδυνος, παρ' όλες τις αυξημένες ανάγκες, να θεωρήσουν την ψυχική υγεία "πολυτέλεια" και να παραμελήσουν την ανάπτυξη αναγκαίων υπηρεσιών. Αντιθέτως, οι φορείς μπορούμε να δράσουμε διαφορετικά, εφ' όσον γνωρίζουμε ότι η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας (με στόχο την πρόληψη αλλά και την επανενσωμάτωση ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα) είναι όχι μόνο αυτονόητη υποχρέωση του

κοινωνικού κράτους και δικαίωμα των ανθρώπων, αλλά τελικά έχει μακροπρόθεσμα λιγότερο κόστος. Μπορούμε να επεξεργαστούμε προτάσεις και τρόπους υλοποίησής τους, για υπηρεσίες που με εφικτό κόστος (αλλά με μια φιλοσοφία και εκπαίδευση των συνεργατών που μπορεί να αποδίδει ποιότητα) μπορούν να φροντίσουν περισσότερους ανθρώπους και να τις προωθήσουμε στην Πολιτεία. Άρα η ευκαιρία που βλέπω είναι να δικτυωθούμε και να δράσουμε προς μια επανοργάνωση των διαθέσιμων πόρων (ακόμα κι αν είναι λίγοι) και ορθολογικότερη (και ανθρωποκεντρικότερη) οργάνωση των υπηρεσιών.

“
Να αντιληφθούμε ότι και ατομικά και ως φορείς χρειάζεται να προτείνουμε πράγματα που ξέρουμε πόσο όφελος μπορεί να έχουν, να θέσουμε την τεχνογνωσία μας στη διάθεση του Υπουργείου και να πιέσουμε μαχητικά για την εφαρμογή σχεδίων που προωθούν την καλύτερη λειτουργία υπηρεσιών, με μια κοινωνική ευθύνη και αίσθημα αλληλεγγύης.

Παναγιώτα Φίτσιου

3. Να αντιληφθούμε ότι και ατομικά και ως φορείς χρειάζεται να προτείνουμε πράγματα που ξέρουμε πόσο όφελος μπορεί να έχουν, να θέσουμε την τεχνογνωσία μας στη διάθεση του Υπουργείου και να πιέσουμε μαχητικά για την εφαρμογή σχεδίων που προωθούν την καλύτερη λειτουργία υπηρεσιών, με μια κοινωνική ευθύνη και αίσθημα αλληλεγγύης. Επίσης το να διευρύνουμε τις δράσεις και τις υπηρεσίες μας, να αναζητήσουμε συνεργασίες και να αξιοποιήσουμε ό,τι μας προσφέρεται από τον κοινωνικό ιστό είναι σημαντικό σε δύσκολους καιρούς. Παρά την αρχική ανάγνωση που μπορεί κανείς να κάνει σε τέτοιες κρίσεις, τελικά η συρρίκνωση και η εσωστρέφεια δεν οδηγούν πουθενά. Απεναντίας, το να κρατήσουμε την μαχητικότητα και το ήθος μας, είναι μια λύση.

Από την έκθεση "Φωτογραφίζοντας Κύκλους"

Αθηνά Φραγκούλη

Λογοπεδικός
Στέλεχος της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. και του Ι.Ψ.Υ.Π.Ε.

Η κρίση βρήκε την Ελλάδα απροετοίμαστη και χωρίς να έχει ολοκληρώσει την ψυχιατρική μεταρρύθμιση.

26 χρόνια κι ακόμα νιώθουμε ότι δεν αυτοματοποιήθηκαν διαδικασίες, προγράμματα, τρόποι λειτουργίας και προπάντων υποστηρικτικοί κρατικοί μηχανισμοί. Επιπλέον, η γενιά των 40 με 60 χρόνων των λειτουργών της ψυχικής υγείας, ανεξάρτητα αν ήταν του δημόσιου ή του τρίτου τομέα (ΜΚΟ, σύλλογοι, κλπ) που με μεγάλο ενθουσιασμό δούλεψαν στη Λέρο, συνεργάστηκαν για τα προγράμματα αποασυλοποίησης, δημιούργησαν κανάλια επικοινωνίας, αλληλεγγύης, με κοινούς στόχους, πού είναι τα τελευταία χρόνια; Οι του δημόσιου έχουν αναπτύξει ένα επιθετικό μέτωπο προς αυτόν τον τρίτο τομέα, ευθυγραμμίζοντάς τον με τον ιδιωτικό κερδοσκοπικό (ιδιωτικές κλινικές...), ξέροντας καλά ότι οι περισσότεροι είναι οι ίδιοι που δούλεψαν μαζί τους στη δεκαετία του '90. Αυτή η επίθεση διέβρωσε το κοινό πεδίο αγώνων και εξελίξης της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης σε σημείο που να επιτρέψει να παρεισφρήσει ο ιδιωτικός κερδοσκοπικός τομέας και να κατακερματίσει τον χώρο της ψυχικής υγείας.

Η μόνη ελπίδα είναι η ενδυνάμωση, εμπύχωση, ανεξαρτητοποίηση των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα που θα μπορούν να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους. Αυτή είναι η μεγαλύτερη ευκαιρία που πηγάζει από την κρίση και που καλούνται οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας να υποστηρίξουν.

Καλή μας εργασία!

“

Η μόνη ελπίδα είναι η ενδυνάμωση, εμπύχωση, ανεξαρτητοποίηση των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα που θα μπορούν να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους. Αυτή είναι η μεγαλύτερη ευκαιρία που πηγάζει από την κρίση και που καλούνται οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας να υποστηρίξουν.

Αθηνά Φραγκούλη

Josee Van Remoortel

Mental Health Europe Senior Policy Advisor

1. Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα ξεκίνησε κάποια χρόνια πριν και βρίσκεται σε εξέλιξη. Για τους διαμορφωτές πολιτικής τα αποτελέσματα των υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην κοινότητα ή στα ιδρύματα αντιμετωπίζονται με βάση το κόστος λειτουργίας τους. Η οικονομική κρίση ενέχει τον κίνδυνο ότι οι κυβερνήσεις θα προσπαθήσουν να μειώσουν τα κρατικά έξοδα, μειώνοντας κατά συνέπεια τις δαπάνες για το προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών. Αυτό δημιουργεί κίνδυνο απολύσεων και μείωσης της ποιότητας της φροντίδας για τους χρήστες, εξαιτίας των περικοπών στη χρηματοδότηση και της συνεπακόλουθης μείωσης του προσωπικού.

Στην αναφορά της Ειδικής Ομάδας Εμπειρογνομών της Ε.Ε. με τίτλο "Μετάβαση από το Ίδρυμα στη Φροντίδα

στην Κοινότητα¹ αναφέρεται ότι "η οικονομική κρίση δε μπορεί να αγνοηθεί. Αλλά φαίνεται πως πρέπει να θεωρηθεί η κρίση ως μια ευκαιρία και όχι ως μια δικαιολογία για την καθυστέρηση υπάρχουσών ή σχεδιαζόμενων διαδικασιών για τη μετάβαση από το ίδρυμα στη φροντίδα στην κοινότητα¹."

Οι διαδικασίες μετάβασης συνήθως διαρκούν πολλά χρόνια. Η βιωσιμότητα και οι μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις θα πρέπει να είναι οι βασικές αρχές για την υιοθέτηση ενός σχεδίου δράσης. Ζητήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση να διαβιβάσει μια ανακοίνωση σχετικά με τις βασικές αρχές για τη μετάβαση από το ίδρυμα στη φροντίδα στην κοινότητα².

2. Η παγκόσμια δημοσιονομική και οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα και ολόκληρη η Ευρώπη, έχει τεράστιες επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των πληθυσμών. Η έρευνα και η εμπειρία έχουν δείξει ότι η οικονομική ύφεση οδηγεί σε αύξηση των ψυχολογικών διαταραχών και των αυτοκτονιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση³.

Η ύφεση αποδυναμώνει τους προστατευτικούς παράγοντες για την ψυχική υγεία και ευεξία και ενδυναμώνει τους παράγοντες κινδύνου, οδηγώντας σε αυξημένη ζήτηση για βοήθεια και υποστήριξη.

Παράλληλα, λιγότερη υποστήριξη δίδεται στην πρόληψη, στη φροντίδα, στην αποκατάσταση και την προώθηση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών και η κατάσταση χειροτερεύει.

Επιπλέον σε μερικά Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο περιορισμός των δαπανών έχει θέσει σε κίνδυνο τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της φροντίδας. Η ψυχική υγεία και η ευεξία δεν πρέπει να θεωρούνται σαν ένα κόστος, αλλά σαν ένα αγαθό. Η κρίση υπογραμμίζει την ανάγκη της διασφάλισης των αγαθών που είναι μεγάλης στρατηγικής σημασίας. Οι Μ.Κ.Ο. και η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να έχουν κεντρικό ρόλο σε αυτήν τη διαδικασία.

Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Η Υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Ανάκαμψης" συνοψίζει κάποιες δράσεις όπου οι Μ.Κ.Ο. μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, όπως:

- Να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με τους κινδύνους για την ψυχική υγεία και τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφερθούν.

Να υπάρξει συνεργασία:

- Των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για τους α-

νέργους.

- Των Σωματείων των Εργαζομένων και των εργοδοτών για την αναδόμηση των επιχειρήσεων ώστε να προστατεύεται η ψυχική υγεία και ευεξία των εργαζομένων.
- Των σχολείων για την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών που σχετίζονται με τον αντίκτυπο της κρίσης στην οικογένειά τους.
- Των ομάδων αυτοβοήθειας για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνεργασία με όλα τα Κράτη-Μέλη έχει την ευθύνη να μειώσει τις ψυχολογικές επιπτώσεις μέσω του "Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Ψυχική Υγεία και την Ευεξία", παρακολουθώντας την ανταλλαγή και τη συνεργασία πάνω στις προκλήσεις για τον τομέα ψυχικής υγείας.

3. Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας θα πρέπει να είναι περισσότερο ευρηματικοί από ποτέ. Οι καιροί είναι δύσκολοι και οι ανάγκες αυξημένες. Αυτό επιφέρει διπλό βάρος στους Μ.Κ.Ο. και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας.

Είναι σημαντικό να μην απελπιζόμαστε και να διερευνήσουμε τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές κατευθύνσεις και να μη σκεφτόμαστε μόνο το άμεσο μέλλον. Οι Μ.Κ.Ο. μπορούν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στο να ευαισθητοποιήσουν όλες τις ομάδες του πληθυσμού σχετικά με τους κινδύνους για την ψυχική υγεία που απορρέουν από την κρίση και παράλληλα να προσφέρουν υποστήριξη, συνεργασία και κατανόηση. Οι Μ.Κ.Ο.

μπορούν να ενθαρρύνουν διαφορετικές απόψεις και λύσεις σε στιγμές κρίσης. Υπάρχει η επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθεί μια οικονομία βασισμένη σε μια καλύτερη και πιο ισότιμη κοινωνία, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Αποτελεί καθήκον των Μ.Κ.Ο. να μεταφέρουν το μήνυμα αυτό στους διαμορφωτές πολιτικής σε όλα τα επίπεδα. Τέλος, οι Μ.Κ.Ο. και οι επαγγελματίες πρέπει να συνεχίσουν να έχουν ένα σταθεροποιητικό και υποστηρικτικό ρόλο, που θα προσφέρει στους ανθρώπους με προβλήματα ψυχικής υγείας ένα μήνυμα ελπίδας και εμπιστοσύνης.

“ **Οι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας θα πρέπει να είναι περισσότερο ευρηματικοί από ποτέ. Οι καιροί είναι δύσκολοι και οι ανάγκες αυξημένες. Αυτό επιφέρει διπλό βάρος στους Μ.Κ.Ο. και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Είναι σημαντικό να μην απελπιζόμαστε και να διερευνήσουμε τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές κατευθύνσεις και να μη σκεφτόμαστε μόνο το άμεσο μέλλον.** ”

Josee Van Remoortel

1) Αναφορά της Ειδικής Ομάδας Εμπειρογνομημένων πάνω στη "Μετάβαση από το Ίδρυμα στη Φροντίδα στην Κοινότητα". Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών, σελ. 12 (Δεκέμβριος 2009).

2) ό.π.

3) Στρογγυλή τράπεζα "Μειώνοντας τον ψυχολογικό αντίκτυπο της δημοσιονομικής και οικονομικής κρίσης" (27 Απριλίου 2009).

ΧΟΡΗΓΙΕΣ

Η Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας ευχαριστεί θερμά τους χορηγούς της για τη στήριξη τους στην προσπάθεια που καταβάλλει για την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση των ασθενών - μελών της.

Ιδιαίτερα ευχαριστεί:

- Το ΙΔΡΥΜΑ ΛΙΛΙΑΝ ΒΟΥΔΟΥΡΗ για την παροχή ενός van για τη μετακίνηση των μελών μας.
- Το ΙΔΡΥΜΑ MARFIN για την οικονομική στήριξη των Κινητών Μονάδων στο Πλαίσιο του Μαραθωνίου Αγάπης για το Παιδί.
- Το ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ για την εξαγορά ενός αυτοκινήτου για τη μετακίνηση των μελών μας, μετά τη λήξη της χρονομίσθωσης.
- Την κατασκευαστική εταιρία ΑΚΤΩΡ για την οικονομική ενίσχυση με σκοπό την κατασκευή σκάλας στο οικοτροφείο στα Βριλήσσια.
- Την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΥΨ για την οικονομική ενίσχυση με σκοπό την κατασκευή σκάλας στο οικοτροφείο στα Βριλήσσια.
- Την τράπεζα ALPHA BANK για την οικονομική στήριξη και την παροχή ηλεκτρονικών υπολογιστών από τον αποσυρόμενο εξοπλισμό.
- την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ για την οικονομική στήριξη.

Επίσης ευχαριστούμε θερμά για την προσφορά προϊόντων τις εταιρίες:

- AGRINO - όσπρια
- ΑΜΟΙΡΙΔΗΣ - ΣΑΒΒΙΔΗΣ (MORRIS) - 1 πλυντήριο ρούχων
- BENETHS - είδη αρτοποιείας
- CANDIA STROM - 2 μονά στρώματα
- G.B.BIANCO - λευκά είδη
- GRECO STROM - 3 μονά στρώματα
- ELECTROLUX - ZANUSSI - 1 στεγνωτήριο ρούχων
- ELITE - ΠΑΤΡΑΪΚΗ ΧΑΡΤΟΠΟΙΕΙΑ - Χαρτικά
- ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΗΤΕΙΑΣ - 20 λίτρα λάδι
- IDEAL STROM - 2 μονά στρώματα
- ΚΑΛΛΙΜΑΝΗΣ - κατεψυγμένα ψάρια
- ΚΑΤΣΕΛΗΣ - είδη αρτοποιείας
- KRAFT FOODS - τρόφιμα
- ΛΟΥΞ - αναψυκτικά
- ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ - περιοδικά - CD - εγκυκλοπαίδειες
- ΜΑΝΤΟΥΚΟΓΛΟΥ - όσπρια
- ΜΕΛΙΣΣΑ/ΚΙΚΙΖΑΣ - μακαρόνια
- ΜΙΣΚΟ - μακαρόνια
- ΜΙΤΟΣ - Αφοι Ε.ΝΤΟΤΣΙΚΑ - 12 μπουρνούζια
- ΝΗΡΕΥΣ - κατεψυγμένα ψάρια
- ΠΑΝΓΡΑΜ Βεστιάριο - Κοστούμια
- PC SYSTEMS - 3 Η/Υ
- ΡΙΤΣΟΣ / BSH Α.Β.Ε. - 1 Ψυγείο BOSCH
- PIZZA HUT
- PIZZA FAN
- PROCTER & GAMBLE - είδη καθαρισμού / προσωπικής υγιεινής
- SHORE ΙΔΡΥΜΑ MARFIN - ρούχα / πετσέτες / βιβλία
- SKAG - ΣΚΑΓΙΑΣ - χαρτικά
- SKIKO - χαρτικά
- ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - τρόφιμα
- ΦΑΓΕ - γαλακτοκομικά προϊόντα
- Γ. ΦΡΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗΣ - υφάσματα
- XEROX - 1 πολυμηχάνημα φάξ

Επίσης, ευχαριστούμε θερμά για τη στήριξη τους στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων και ψυχαγωγικών εξόδων των μελών μας:

- Το ΑΤΤΙΚΟ ΖΩΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ
- Το ΔΗΜΟ ΒΥΡΩΝΑ
- Το ΔΗΜΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ
- Το ΘΕΑΤΡΟ ΙΛΙΣΣΙΑ - ΝΤΕΝΙΣΗ
- Το ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
- Το ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
- Τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
- Το ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ

Τέλος, ευχαριστούμε τον Ερυθρό Σταυρό και το ΕΚΑΒ για την παροχή μαθημάτων Πρώτων Βοηθειών προς το προσωπικό της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας.

Η Δομή Θράκης της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας ευχαριστεί θερμά:

- Το Νομαρχιακό Διαμέρισμα Έβρου Νομαρχιακή Επιτροπή Υγείας Πρόνοιας Παιδείας
- Το Κέντρο Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών
- Το Κέντρο Πολιτιστικής Ανάπτυξης Δήμου Αλεξανδρούπολης
- Το Δήμο Αλεξανδρούπολης, ιδιαίτερα το Δήμαρχο κ. Αλεξανδρή και τον Αντιδήμαρχο κ. Σεραφειμίδα
- Το Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης
- Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Έβρου
- Την Ποτοποιεία Ζακώνη κ Σία Ο.Ε.
- Τους κκ. Κατσάνο, Παναγιώτου, Χατζημιχαήλ, Στασινόπουλο, Χακήφ, Βαταμίδα για τη χρηματική δωρεά για την εκτύπωση ημερολογίων της Προ και Επαγγελματικής Κατάρτισης

Η Δομή Λαμίας της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας ευχαριστεί θερμά για την πολύτιμη βοήθεια τους κκ:

- Γεωργούδη Ουρανία, Ιατρός Πνευμονολόγο
- Πετρόπουλο Κων/νο, Ιατρός Μικροβιολόγο
- Δασκαλόπουλο Νικόλαο, Φαρμακείο
- Κατσιγιαννή - Μανιά Αλεξάνδρα, Φαρμακείο
- Λιάσκου Μαρία, Φαρμακείο
- Εξωραϊστικό Εκπολιτιστικό Σύλλογο Γυναικών
- Καραπαναγιώτη Λίλια, Εμπόριο
- Ξαρχογιαννόπουλο Βασίλειο, Εμπόριο ειδών διατροφής
- Θεριανού Δέσποινα, Κατάστημα ειδών καθαρισμού
- Κουτσολέλου Ελένη, Κατάστημα εσωρούχων
- Σταθόπουλο Χρήστο, Κατάστημα ρούχων
- Κοσμά Κων/νο & Υιό, Χρυσοχοείο
- Αντωνοπούλου Σωτηρία, Κρεοπωλείο
- Χίτα Γεώργιο, Πρατήριο υγρών καυσίμων

Η Δομή Φωκίδας της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας ευχαριστεί θερμά:

- Τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Νομού Φωκίδας
- Το Δήμο Άμφισσας
- Το Δήμο Ιτέας

Με πολλή εκτίμηση

Το Δ.Σ. της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας

Στιγμιότυπο από το εργαστήριο για παιδιά της κοινότητας "Ζυμάρι και Φαντασία" στην Άμφισσα.

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ & ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

Ο εθελοντισμός στο χώρο της ψυχικής υγείας σχετίζεται με την παροχή μη αμειβόμενης δράσης από τον εθελοντή και του προσφέρει εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, που αποσκοπεί στην τροποποίηση των αρνητικών του στάσεων απέναντι στην ψυχική νόσο. Στην Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ. οι εθελοντές αρχικά ενημερώνονται θεωρητικά για το Φορέα και αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα των πρώτων επισκέψεων στα Τμήματα, αξιολογούνται και εντάσσονται ως συνεργάτες στις Δομές. Φέρουν καθήκοντα και δικαιώματα, τα οποία τους γίνονται εξ αρχής γνωστά μέσω του συμβολαίου συνεργασίας που υπογράφουν με την ολοκλήρωση της αρχικής εκπαίδευσης. Οι εθελοντές δέχονται εποπτεία και υποστήριξη από το προσωπικό και ενισχύονται στη συμμετοχή σε δραστηριότητες, που αναπτύσσει ο Φορέας, όπως είναι οι ατομικές και ομαδικές ψυχοθεραπευτικές διαδικασίες, η ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των ασθενών, η αγωγή κοινότητας, οι συναντήσεις προσωπικού. Επίσης, συμμετέχουν σε δραστηριότητες που αφορούν στη θεωρητική κατάρτιση, κυρίως για θέματα σχετιζόμενα με την κοινωνική ψυχιατρική, την αποσυλοποίηση, την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και τις κοινωνικές στάσεις προς την ψυχική ασθένεια. Ο Φορέας στη Θράκη έχει εκπαιδεύσει οργανωμένα περισσότερους από 75 εθελοντές από το 2002 έως και σήμερα, ενώ η εμπειρία του στην εκπαίδευση εθελοντών μετράει περισσότερα από 20 χρόνια. Μέσα από τέτοιες διαδικασίες επιτυγχάνεται η σταδιακή ανάπτυξη δεξιοτήτων που κρίνονται απαραίτητες για την αλλαγή της φιλοσοφίας και της στάσης των εθελοντών απέναντι στον ασθενή, την οικογένειά του και την ψυχική νόσο.

Συντάκτρια: Μαρία Καδόγλου - Κοινωνική Λειτουργός

Η ψυχική νόσος, ακόμη και στις μέρες μας, παραμένει ακόμη εν πολλοίς ένα πεδίο αινιγματικό, περίπλοκο και άγνωστο για το ευρύ κοινό, οι γνώμες του οποίου σκιάζονται από λαθεμένες απόψεις, προκαταλήψεις και φόβους, που της προσδίδουν το χαρακτήρα του μύθου και του στοιχείου του στίγματος. Το στίγμα είναι μια ανεπιθύμητη, δυσφημιστική ιδιότητα που στερεί από τον ψυχικά πάσχοντα ή ακόμη και την οικογένειά του το δικαίωμα της κοινωνικής αποδοχής και τον θέτει στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής.

Με σκοπό την άρση των διακρίσεων και την προαγωγή του δικαιώματος της ίσης συμμετοχής μέσα στο κοινωνικό σύνολο πραγματοποιούνται από τα στελέχη ψυχικής υγείας του Φορέα δράσεις αγωγής κοινότητας, ενέργειες δηλαδή ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, προκειμένου να τροποποιηθούν και να αλλάξουν οι αρνητικές στάσεις του απέναντι στην ψυχική νόσο. Η αγωγή κοινότητας- μια δυναμική διαδικασία, λαμβάνει υπόψη της τις εκάστοτε ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και προωθεί την ενεργό συμμετοχή και τη συνεργασία με τους πολίτες, τα πρόσωπα κύρους και τους φορείς. Εκστρατείες ενημέρωσης σε τοπικό επίπεδο έχουν αποδειχτεί αποτελεσματικές στη μείωση του στίγματος και των διακρίσεων.

Στο πλαίσιο αυτών των ενεργειών ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης εντάσσονται και **οι δράσεις ανάπτυξης του εθελοντισμού**, με σκοπό οι πολίτες να αποκτήσουν μια διαφορετική στάση ζωής, με ιδιαίτερες αξίες και ιδεολογία, όπως αυτές της αλληλεγγύης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της κοινωνικής συμμετοχής. **Ο εθελοντισμός, σε έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, όπως είναι η Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ., σχετίζεται με την παροχή μη αμειβόμενης δράσης από τον εθελοντή και του προσφέρει εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, που αποσκοπεί στην τροποποίηση των αρνητικών του στάσεων απέναντι στην ψυχική νόσο.**

Η εθελοντική εργασία στην Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ. παρέχεται σε οργανωμένο πλαίσιο, σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Κοινωνικής- Κοινοτικής Ψυχιατρικής: σταθερότητα, συνέχεια και συνέπεια. Υπάρχουν σαφή όρια στο πλαίσιο συνεργασίας με τον εθελοντή, προκαθορισμένος χρόνος απασχόλησης και συμμετοχή σε συγκεκριμένες δραστηριότητες που υλοποιούνται σε συνεργασία με τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας που εργάζονται στο Φορέα.

Ο αριθμός των εθελοντών που μπορεί να υποστηρίξει και να εκπαιδεύει ο Φορέας δεν είναι απεριόριστος. Ο αριθμός των αιτημάτων που δέχεται ετησίως είναι σχετικά μεγάλος. Πέρα από τους, κατά μέσο όρο, 15 προπτυχιακούς εκπαι-

Στιγμιότυπο από την καλοκαιρινή γιορτή της δομής Αττικής "Όνειρο Θερινής Νυκτός".

δευόμενους φοιτητές αλλά και μεταπτυχιακούς φοιτητές κάθε χρόνο, υποστηρίζονται οργανωμένα μέχρι και 10 εθελοντές, μέγεθος που καθορίζεται κάθε φορά από τον αριθμό του διαθέσιμου προσωπικού για την εκπαίδευση και υποστήριξη τρίτων, αλλά και τις λοιπές δυνατότητες του Φορέα.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι από το 2002 έως σήμερα έχουν εκπαιδευτεί οργανωμένα περισσότεροι από 75 εθελοντές. Οι εθελοντές προέρχονται και από τα δύο φύλα, είναι ηλικίας από 19-65 ετών, κυρίως φοιτητές (από σχολές, όπως η ιατρική, η ψυχολογία, η νοσηλευτική και η κοινωνική εργασία) αλλά και επαγγελματίες από τον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, εκπαιδευτικοί, νοικοκυρές κ.α. και κατάγονται κυρίως από την Αλεξανδρούπολη- έδρα των υπηρεσιών του Φορέα στη Θράκη. Η διάρκεια παραμονής τους στην Εταιρία έχει κυμανθεί από 1 μήνα έως 1,5 χρόνο.

Ο εθελοντής υπερβαίνει την επαγγελματική ή επιστημονική του ιδιότητα και προσφέρει έργο ως πρόσωπο που ευαισθητοποιείται απέναντι στους ψυχικά πάσχοντες. Βιώνει στην πράξη το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου στη διαφορετικότητα και διαμορφώνει έτσι μια στάση που αντιμάχεται τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον κοινωνικό ρατσισμό. Έχει διάθεση εθελοντικής ενεργοποίησης, συγκροτώντας έτσι την άτυπη πλευρά της φροντίδας στην κοινότητα. Συχνά, μπορεί να αναδεικνύει ανάγκες και η δράση του να αποτελεί αφορμή για την κάλυψη νέων αναγκών και για τη δημιουργία νέων προοπτικών σε ένα Τμήμα του Φορέα. Σε καμιά περίπτωση όμως ο

εθελοντής δεν υποκαθιστά τον ειδικό ή τον επαγγελματία.

Τα βασικά κίνητρα του εθελοντή για την παροχή εθελοντικής εργασίας είναι η ηθική και συναισθηματική ικανοποίηση που λαμβάνει, η δυνατότητα επικοινωνίας, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου του, η ενίσχυση του προσωπικού του γοήτρου, η διεύρυνση των κοινωνικών του επαφών, η έμμεση προσέγγιση των προσωπικών του προβλημάτων, η συμβολή

του στη βελτίωση της λειτουργίας των υπαρχουσών δομών και η αντίληψη ότι μπορεί να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια. Από την άλλη, η ουσιαστική εμπλοκή του εθελοντή σε συλλογικά προβλήματα της κοινωνίας, σε συνδυασμό με την αίσθηση της ουσιαστικής δημιουργίας και την ικανοποίηση που απορρέει από τη συμβολή του στην επίλυση κοινωνικών ζητημάτων τον οδηγεί να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία της επικοινωνίας, της διαρκούς ανταλλαγής εμπειρίας και γνώσης αλλά και να εξελίσσεται προσωπικά και κοινωνικά.

Αναγνωρίζοντας το σημαντικό αυτό ρόλο του εθελοντή στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής προστασίας ο εθελοντής με την ανάλογη εκπαίδευση, μπορεί να αναδειχτεί αρωγός και σύμμαχος στο έργο της φροντίδας των ψυχιατρικών ασθενών και της διασύνδεσης αυτών με την κοινότητα.

Ως βασικά προσόντα είναι αναγκαίο να φέρουν το ειλικρινές ενδιαφέρον για προσφορά εργασίας σε άτομα που παρουσιάζουν ψυχική διαταραχή ή σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα, την προθυμία να αποδεχθούν τη φιλοσοφία και τους κανο-

Ο εθελοντισμός, σε έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, όπως είναι η Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ., σχετίζεται με την παροχή μη αμειβόμενης δράσης από τον εθελοντή και του προσφέρει εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, που αποσκοπεί στην τροποποίηση των αρνητικών του στάσεων απέναντι στην ψυχική νόσο.

νισμούς λειτουργίας του Φορέα, το υψηλό αίσθημα ευθύνης και την αξιοπιστία, τη σταθερότητα, την ικανότητα να συνεργαστούν με τα μέλη της θεραπευτικής ομάδας, την κατανόηση, τη διακριτικότητα και το σεβασμό του ιατρικού απόρρητου, των προσωπικών δεδομένων και των πληροφοριών που αφορούν στο κάθε άτομο με ψυχική διαταραχή.

Οι εθελοντές στην Ε.Κ.Ψ. & Ψ.Υ. προσελκύονται μέσα από τις οργανωμένες δραστηριότητες ενημέρωσης του πληθυσμού για θέματα ψυχικής υγείας (ημερίδες, ομιλίες, ενημερωτικά έντυπα, εφημερίδες κτλ), στις οποίες ο Φορέας δηλώνει το ενδιαφέρον του για την ανάπτυξη συνεργασίας με εθελοντές, προβάλλοντας τις αξίες της κοινωνικής αλληλεγγύης και τα οφέλη της συμμετοχής σε

κοινωνική δράση. Στη διαδικασία αυτή οι ίδιοι οι εθελοντές είναι δυνατόν να υπάρξουν ως ένα αποτελεσματικό μέσο της προώθησης του εθελοντισμού στην κοινότητα. Επιπλέον, μέσα από την καθημερινή επαφή των στελεχών ψυχικής υγείας με τους κατοίκους και τους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προσκαλούνται οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίσουν τις δραστηριότητες της Εταιρίας και ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε αυτές.

Αναγνωρίζοντας το σημαντικό αυτό ρόλο του εθελοντή στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής προστασίας ο εθελοντής με την ανάλογη εκπαίδευση, μπορεί να αναδειχτεί αρωγός και σύμμαχος στο έργο της φροντίδας των ψυχιατρικών ασθενών και της διασύνδεσης αυτών με την κοινότητα.

Λόγια γραμμένα από ένοικο των Διαμερισμάτων

Στις άκρες των δακτύλων μου
στα βάθη της καρδιάς μου
στο πίσω μέρος του μυαλού
το φάρμακο της μουσικής
για να οδηγήσουν τα βήματα
στο δρόμο των αναμνήσεων
εκεί που ήθελε και
μπορούσε
να αλλάξει ο ρυθμός για να
γενεί
το κιούπι, το σώμα το
κορεσμένο
από χαρά, ελευθερία,
νοσταλγία

προοπτική, λουλούδια
καινούργιες πολιτείες
και ξανά τα βήματα
του χορού από την αρχή.
Σιωπή...
Είναι η ώρα του Βανίκ
να γράφει μουσική
και εγώ να ψάξω να βρω το
σεντούκι
να βγάλω τη χρυσόσκονη
του χρόνου
για μένα, για σένα για
όλους.
...και ας συνεχίσουμε
να ζούμε καλά.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΟΣ ΑΤΡΑΠΟΣ

Είναι μια μεγάλη εικόνα
που δεν μετρά με αλάτι
πάντα δίνει νερό απ' τον Ευφράτη
χωρίς να παίρνει καμιά οδό

Σαν ευτυχούν εκεί οι λέοντες
ποτάμια ξεχειλίζουν δάκρυ
κανείς δεν ξέρει τι να πει
ζούγκλα ή θείο μονοπάτι

Σαν αρχικά έρημος τόπος
ηχούνε σάλπιγγες και γέμουν ποταμοί
όμως κανείς δεν ξέρει τι είναι τούτος ο κόπος
ζητιάνοι να' ναι πλούσιοι ή φτωχοί

Φεγγάρι ήλιος συννεφιά ή μπόρα
έρχονται φεύγουν από σένα μακριά
γεμίζουν όμορφα λουλούδια ο κόσμος
και βάρκες και καϊκία πλουμιστά

Δ. Νήλος

«Ποίημα μέλους της Λέσχης Ιτέας»

Περνάω την ώρα μ' ένα τραγούδι
Κανείς δεν τον νοιάζει
Γι' αυτό που τραγουδώ
Κάποιο παράπνοο βαρύ και βουβό
Στου δρόμου την άκρη
Αρχίζω να ζω

Σε ποιόν να εξηγήσεις
Το πώς και γιατί
Που ήσουν τί ήσουν
Που πήγε η ζωή
Ετούτη την ώρα μετράει η τελευταία στιγμή

Και σκύβεις και φεύγεις
Σαν το σκυλί
Κατάντησες ρετάλι του δρόμου υπομονή
Κανείς δεν ρωτάει που πας και που ζεις
Όλοι έχουν το βλέμμα σκληρού δικαστή
Και πρέπει να είσαι ένοχος εσύ..!

Τα Μέλη μας γράφουν...

Εκδρομή με το πρόγραμμα κοινωνικοποίησης

Οι εθελοντές προσέρχονται με δική τους πρωτοβουλία, εκφράζοντας το αίτημα για προσφορά εθελοντικής εργασίας. Αρχικά, κάποιος ενημερώνεται αναλυτικά για τη δομή, την οργάνωση και τη λειτουργία του Φορέα (η εξοικείωση με τη λειτουργία του Φορέα αποτελεί βασικό παράγοντα, για να κινείται άνετα στο χώρο) και καλείται να γνωριστεί και να συζητήσει με τα στελέχη ψυχικής υγείας. Οι προκαταρκτικές αυτές συζητήσεις- συνεντεύξεις έχουν σκοπό την αλληλογνωριμία, την εξοικείωση του εθελοντή με το χώρο και τις ανάγκες των ατόμων με ψυχική διαταραχή. Ο εθελοντής μπορεί με αυτόν τον τρόπο να εκτιμήσει και ο ίδιος εάν οι δικές του προσδοκίες, επιθυμίες και δυνατότητες μπορούν να συνδυαστούν με τα δεδομένα του Φορέα και τις ανάγκες των ατόμων με ψυχική διαταραχή. Ο εθελοντής εκτιμά επίσης εάν μπορεί να αντεπεξέλθει σε ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις. Παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα στους επαγγελματίες, να εκτιμήσουν τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά του.

Στη συνέχεια ο εθελοντής καλείται να συμμετέχει σε ένα καλά οργανωμένο πρόγραμμα πρώτων επισκέψεων στα Τμήματα (rotation), όπου πληροφορείται λεπτομερώς για την επιστημονική και διοικητική λειτουργία τους. Παράλληλα, διανέμεται έντυπο υλικό. Ο κάθε εθελοντής μπορεί να έχει πρόσβαση στη βιβλιοθήκη του Φορέα αλλά και σε αρχιαικό υλικό, που θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει καλύτερα και συντομότερα τη δομή, τη λειτουργία και τη φιλοσοφία εργασίας του Φορέα. Η διαδικασία συνεχίζεται με την υπογραφή του **συμβολαίου συνεργασίας**.

Μετά το τέλος της αρχικής εκπαίδευσης οι εθελοντές αναλαμβάνουν καθήκοντα, έχοντας ως επιβλέποντα- επόπτη κάποιον έμπειρο επαγγελματία ψυχικής υγείας του Φορέα. Ο

επόπτης αυτός συμπαραστέκεται, συμβουλεύει και υποβοηθά τους εθελοντές. Φροντίζει να ολοκληρώνονται οι εργασίες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ενώ παράλληλα στηρίζει τους εθελοντές να αντλήσουν προσωπική ικανοποίηση και ευχαρίστηση από την εργασία και την προσφορά τους. Εάν οι εθελοντές το επιθυμούν μπορούν να ζητήσουν τη βοήθεια των ειδικών επαγγελματιών του Φορέα για κάποια προσωπικά θέματα που τους προβληματίζουν.

Ο εθελοντής, ως συνεργάτης πλέον του Φορέα, εντάσσεται στη λειτουργία του και αναλαμβάνει ειδικούς ρόλους, επιτελώντας συγκεκριμένο έργο. Το πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κάθε εθελοντή σχεδιάζεται και πραγματοποιείται από τα μέλη του προσωπικού του Φορέα σε συνεργασία με τον εθελοντή, λαμβάνοντας υπόψη τις προτιμήσεις του τελευταίου και τις δυνατότητες εκπαίδευσής του στα Τμήματα του Φορέα αλλά και τις ανάγκες αυτών την εκάστοτε χρονική στιγμή. Θέματα Κοινωνικής Ψυχιατρικής είναι σκόπιμο να συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα εκπαίδευσης, όπως οι βασικές αρχές κοινωνικής-κοινωνικής ψυχιατρικής, αποασυλοποίηση τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών, η σχέση με τον Ψυχωσικό Ασθενή κτλ.

Τη θεωρία έρχεται να συμπληρώσει η πράξη: ένας εθελοντής μπορεί να λάβει μέρος σε διάφορες δραστηριότητες που αφορούν ατομικές και ομαδικές ψυχοθεραπευτικές διαδικασίες, ανάπτυξης ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των ασθενών, αγωγής κοινότητας κ.α. Με το πέρασμα του χρόνου και την απόκτηση εμπειρίας οι εκπαιδευόμενοι εθελοντές ωθούνται να αναλάβουν μεγαλύτερο κλινικό έργο και να λειτουργήσουν ως πρόσωπα αναφοράς σε ασθενείς της Κινητής Μονάδας και των Μονάδων/ Προγραμμάτων Ψυχοκοινωνικής Απο-

Μετά το τέλος της αρχικής εκπαίδευσης οι εθελοντές αναλαμβάνουν καθήκοντα, έχοντας ως επιβλέποντα- επόπτη κάποιον έμπειρο επαγγελματία ψυχικής υγείας του Φορέα. Ο επόπτης αυτός συμπαραστέκεται, συμβουλεύει και υποβοηθά τους εθελοντές.

Στιγμιότυπο από την αποκριάτικη γιορτή της Δομής Αττικής.

κατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες, διαμερίσματα, κέντρο ημέρας, πρόγραμμα προ και επαγγελματικής κατάρτισης κ.α.). Ως μέλη της θεραπευτικής ομάδας ενισχύονται στην εξοικείωση με ψυχοθεραπευτικούς χειρισμούς και στην καλλιέργεια συναισθηματικής σχέσης με τους ψυχωσικούς ασθενείς και τις οικογένειές τους. Επίσης, εξοικειώνονται με την αντιμετώπιση οξέων περιστατικών και υποτροπών, την περίθαλψη στο σπίτι του ασθενή, το follow-up και την εργασία με την οικογένεια του αρρώστου.

Για κάθε εθελοντή επιδιώκεται να απασχολείται σε δύο τουλάχιστον τμήματα του Φορέα. Έτσι, διευρύνονται οι οριζόντες του, αποκτά σφαιρική εικόνα της λειτουργίας του Φορέα, μαθαίνει να συνεργάζεται οριζόντια, εξοικειώνεται με ζητήματα εσωτερικής δικτύωσης και διασύνδεσης. Επίσης, ένα μέρος των καθηκόντων και των δραστηριοτήτων του έχει συλλογικό χαρακτήρα, αναλαμβάνει δηλαδή από κοινού, με κατανομή ρόλων, αρμοδιοτήτων και εποπτεία την ολοκλήρωση ενός έργου που του έχει ανατεθεί. Ακόμη, συμμετέχει στις τακτικές συναντήσεις των διεπιστημονικών ομάδων του προσωπικού για το συντονισμό, την ανταλλαγή εμπειριών και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων, αλλά και σε ατομικές και ομαδικές εποπτείες κλινικού και τεχνολογισιακού χαρακτήρα σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, στις οποίες δίνεται προσοχή στην επεξεργασία των συναισθημάτων του, στην ανατροφοδότησή του και στην απορρόφηση της έντασης από την πρακτική του άσκηση μέσα στα Τμήματα.

Επισημαίνεται ότι η εξοικείωση με τις θεραπευτικές παρεμβάσεις και η σχέση που αναπτύσσει με τον ασθενή ως πρόσωπο αναφοράς σε συγκεκριμένους τομείς της ζωής του, αναπτύσσονται στο πλαίσιο μιας ψυχαναλυτικής αντίληψης, προ-

σαρμοσμένης στις ανάγκες της κοινοτικής περίθαλψης (Σακελλαρόπουλος, 1989). Το ψυχαναλυτικό πρίσμα, με την απαραίτητη θεωρητική υποδομή, εμπλουτίζει τις διαγνωστικές και θεραπευτικές δυνατότητες των εκπαιδευομένων, χωρίς να έχει όμως δογματικό χαρακτήρα.

Ο εθελοντής διατηρεί ελευθερία ενέργειας ως προς την παροχή της εργασίας του. Έχει καθήκον στα πλαίσια της καλής λειτουργίας των Τμημάτων του Φορέα και με γνώμονα τις ανάγκες των ασθενών, να συνεργάζεται με τους υπεύθυνους, προσφέροντας την εργασία του σε τμήματα που προτείνει η Εταιρεία, κατά τη διάρκεια του καταρτιζόμενου εβδομαδιαίου προγράμματος.

Για κάθε εθελοντή επιδιώκεται να απασχολείται σε δύο τουλάχιστον τμήματα του Φορέα. Έτσι, διευρύνονται οι οριζόντες του, αποκτά σφαιρική εικόνα της λειτουργίας του Φορέα, μαθαίνει να συνεργάζεται οριζόντια, εξοικειώνεται με ζητήματα εσωτερικής δικτύωσης και διασύνδεσης.

Κάθε εθελοντής συντάσσει εκθέσεις - αναφορές για τις υπηρεσίες που παρέχει, ζητώντας όταν χρειάζεται τη βοήθεια του επόπτη του. Αποφεύγει να συζητά με τους ασθενείς θέματα που σχετίζονται άμεσα με την ψυχική αρρώστια τους (π.χ. διάγνωση). Εάν αισθάνεται ότι πιέζεται από τον ασθενή να απαντήσει σε δύσκολες ερωτήσεις, είναι προτιμότερο να ζητά την άποψη του επόπτη ή των υπολοίπων στελεχών. Δε δέχεται, δε δανείζεται και δε δανείζει χρήματα

στους ασθενείς. Είναι σημαντικό να είναι φιλικός και εγκάρδιος, παράλληλα όμως είναι απαραίτητο να θέτει όρια για μια καλή συνεργασία. Αποθαρρύνεται η ανταλλαγή τηλεφωνικών αριθμών και διευθύνσεων με ασθενείς. Εξαιρέσεις μπορεί να υπάρξουν μετά από συζήτηση με τον επόπτη και τους άλλους επαγγελματίες του Φορέα. Οποιοδήποτε ατύχημα ή τραυματισμός θα πρέπει να αναφέρεται αμέσως στον επόπτη. Για ερωτήσεις και απορίες σχετικά με τα καθήκοντα και τις δραστηριότητες μπορεί να απευθύνεται στον επόπτη. Λόγω της ιδιαιτερότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του φορέα (συ-

Εργαζόμενες της Ε.Κ.Ψ.& Ψ.Υ. σε στιγμιότυπο από τις πρόβες της παράστασης "Όνειρο Θερινής Νυκτός"

ναισθηματικός δεσμός με ασθενή), ο εθελοντής θα πρέπει να προαναγγείλει και να προετοιμάσει την αποχώρησή του τουλάχιστον δύο μήνες πριν.

Από την άλλη, τα δικαιώματά του αφορούν, το δικαίωμα να του φέρονται ισότιμα ως συνεργάτη, όχι απλά ως άτομο που παρέχει δωρεάν βοήθεια, το δικαίωμα τοποθέτησης στο κατάλληλο πλαίσιο, με αναφορά στις προσωπικές προτιμήσεις, την προσωπικότητα και τις εμπειρίες του, το δικαίωμα επαρκούς πληροφόρησης για το Φορέα, τους στόχους του, τις δραστηριότητες, τα προγράμματα και το προσωπικό του, το δικαίωμα στην προσεκτικά σχεδιασμένη εκπαίδευση για την εργασία που παρέχει, δικαίωμα στη συνεχή εκπαίδευση, το δικαίωμα στην καθοδήγηση και κατεύθυνση από κάποιον έμπειρο επαγγελματία, ο οποίος αφιερώνει αρκετό χρόνο για να συμβουλευτεί και να καθοδηγήσει, το δικαίωμα σε προσωπικό χώρο, λειτουργικό και κατάλληλο για εργασία, το δικαίωμα στην εξέλιξη, το δικαίωμα να "ακουστεί", να παίρνει μέρος στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων, να αισθάνεται ελεύθερος, να κάνει προτάσεις και να είναι σεβαστή μια ειλικρινής γνώμη του και το δικαίωμα στην αναγνώριση, με τη μορφή κάποιων 'προαγωγής' ή επιβράβευσης.

Τα στελέχη του Φορέα σε συνεργασία με τη γραμματεία φροντίζουν να τηρούν οργανωμένο αρχείο-μητρώο εθελοντών. Εκεί κρατείται ατομικός φάκελος του κάθε εθελοντή, με σκοπό τη σωστή τοποθέτηση και αξιοποίησή του, την παρακολούθησή του, την πιθανή αντικατάστασή του και την υποστήριξή του στο πέρασμα του χρόνου.

Παράλληλα, ο Φορέας υλοποιεί δράσεις δημοσιοποίησης, αναγνώρισης και προαγωγής της παροχής των υπηρεσιών

των εθελοντών αρχικά εντός του Δομών του, με μια ετήσια τελετή αναγνώρισης και στη συνέχεια πληροφορεί την κοινή γνώμη για τα οφέλη του εθελοντισμού, είτε με ενημερωτικά έντυπα είτε μέσα από τη συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες και άλλες οργανωμένες εκδηλώσεις ενημέρωσης των πολιτών. Μέσα από αυτές τις ενέργειες αξιολογείται και εκτιμάται η εθελοντική προσφορά και παράλληλα γίνονται προτάσεις βελτίωσης και καλύτερης οργάνωσης των προγραμμάτων εθελοντισμού.

Ο εθελοντής διατηρεί ελευθερία ενεργειών ως προς την παροχή της εργασίας του. Έχει όμως καθήκον, στο πλαίσιο της καλής λειτουργίας των Τμημάτων του Φορέα και με γνώμονα τις ανάγκες των ασθενών, να συνεργάζεται με τους υπεύθυνους, προσφέροντας την εργασία του σε τμήματα που προτείνει η Εταιρία, κατά τη διάρκεια του καταρτιζόμενου εβδομαδιαίου προγράμματος.

Η εμπειρία της Εταιρίας στην εκπαίδευση εθελοντών στη Θράκη μετράει περισσότερα από 20 χρόνια. Στο χρονικό αυτό διάστημα διαπιστώθηκαν πολλά οφέλη εξαιτίας του ανοίγματος προς την εκπαίδευση τρίτων. Ξεκινώντας από τα εμφανή, θετικά αποτελέσματα για το χώρο θα λέγαμε ότι οι εθελοντές με τον ενθουσιασμό, τη διάθεση για μάθηση, το κίνητρο να ανταπεξέλθουν με επιτυχία μεταφέρουν στα Τμήματα ένα κλίμα ζωτικότητας κι ανανέωσης. Το προσωπικό, συχνά κουρασμένο, πολύ επιφορτισμένο, ίσως ματαιωμένο κάποιες φορές ή ακόμη και αδιάφορο, έχοντας το ρόλο του εκπαιδευτή κινητοποιείται, ανατροφοδοτείται και αποκτά μια νέα ματιά για τα θέματα της δουλειάς, κυρίως απο-

κτώντας τη δυνατότητα να δει το αντικείμενο της εργασίας του μέσα από τη "φρέσκια", καθαρή και τρίτη ματιά του εθελοντή.

Ο χρόνος και η εμπειρία μας έχουν δείξει ότι με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η σταδιακή ανάπτυξη δεξιοτήτων που κρίνονται απαραίτητες για την αλλαγή της φιλοσοφίας και της στάσης των εθελοντών απέναντι στον ασθενή, την οικογένειά του και την ψυχική νόσο.

10 χρόνια Συνεταιρισμός Δραστηριοτήτων Ψυχικής Υγείας Πυξίδα

Ένα πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης που έσβησε πριν ξεκινήσει, μια ομάδα ασθενών που με τις οικογένειές τους ήθελαν να κάνουν ένα βήμα παραπέρα, δύο εκπαιδευτές με ζήλο, ένα πρόγραμμα του ΟΑΕΔ για νέους ελεύθερους επαγγελματίες, πολύ μεράκι και η αρχή έγινε.

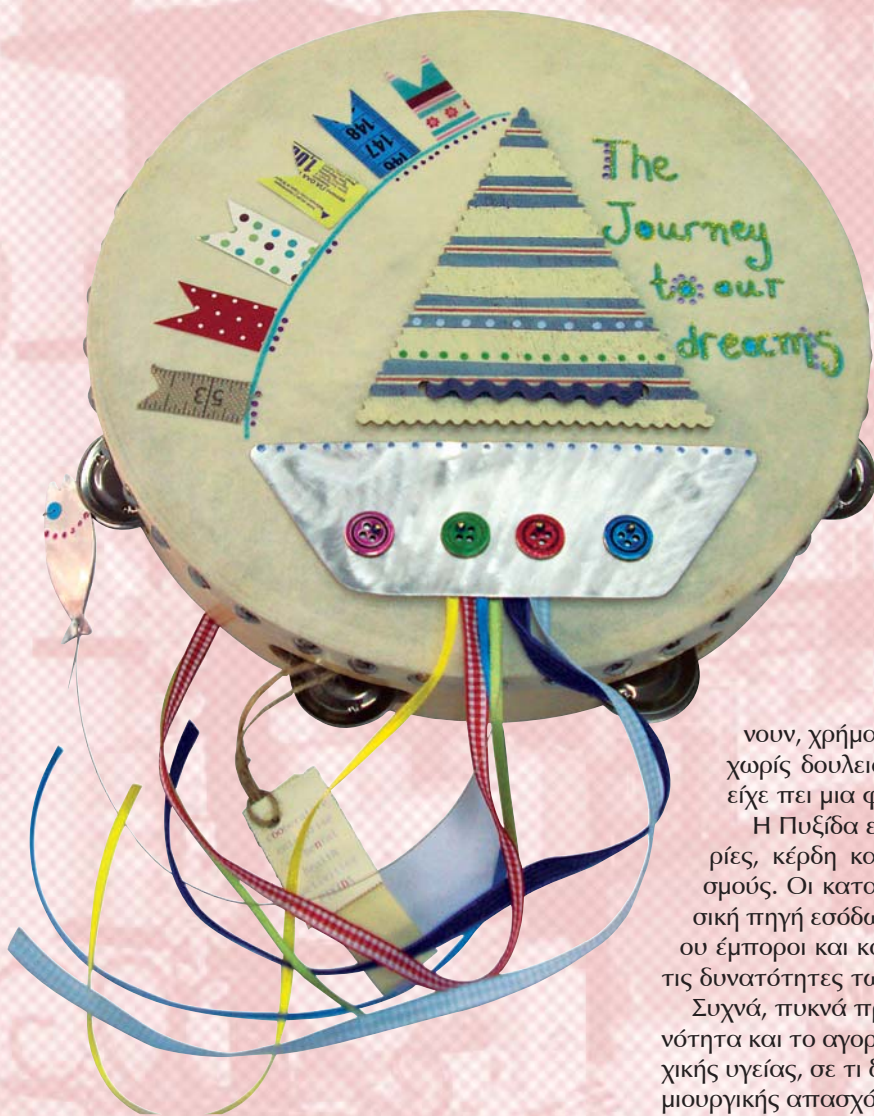
Κάπως έτσι ξεκίνησε ο συνεταιρισμός δραστηριοτήτων ψυχικής υγείας Αυγερινός πριν από δεκαπέντε χρόνια σε ένα μικρό ημιυπόγειο στην Καλλιθέα για να μετονομαστεί πέντε χρόνια αργότερα σε συνεταιρισμό δραστηριοτήτων ψυχικής υγείας Πυξίδα και να μετακομίσει σε μεγαλύτερο κατάστημα στην οδό Χαροκόπου 30, Καλλιθέα.

Σύμμαχος όλα αυτά τα χρόνια η Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας.

Κινητήρια δύναμη αυτής της προσπάθειας, ήταν η επαγγελματική επανένταξη ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, η δυνατότητα δηλαδή να αναπτύξουν εργασιακές και κοινωνικές δεξιότητες, εξελίσσοντας συγχρόνως την προσωπικότητα και την ποιότητα της ζωής τους και η εδραίωση του Συνεταιρισμού στον χώρο του χειροποίητου αντικειμένου. Δύσκολος δρόμος. Πολλή δουλειά, πολύ φαντασία και πάντα να είσαι ένα βήμα πιο μπροστά.

Χυτά κεριά από παραφίνη, μελισσοκέρια, συνθέσεις με αποξηραμένα άνθη, εκκλησιαστικές εικόνες, λάμπες με παραφινέλαιο είναι τα αντικείμενα με τα οποία ασχολήθηκε ο Συνεταιρισμός για χρόνια. Τα χέρια δουλεύτηκαν, οι ικανότητες και οι δεξιότητες αυξήθηκαν, η ομάδα δέθηκε και φτάσαμε σε διακο-

Κινητήρια δύναμη αυτής της προσπάθειας, ήταν η επαγγελματική επανένταξη ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, η δυνατότητα δηλαδή να αναπτύξουν εργασιακές και κοινωνικές δεξιότητες, εξελίσσοντας συγχρόνως την προσωπικότητα και την ποιότητα της ζωής τους και η εδραίωση του Συνεταιρισμού στον χώρο του χειροποίητου αντικειμένου.

Ο συνεταιρισμός Πυξίδα τα τελευταία χρόνια έχει βρει το αντικείμενο που του ταιριάζει. Η εδραίωση στο χώρο των χειροποίητων κατασκευών ήρθε με την πάροδο του χρόνου και με σκληρή δουλειά. Πρωταρχική σημασία για όλους εμάς είχε και συνεχίζει να έχει η άριστη ποιότητα των κατασκευών και η δυνατότητα του πελάτη να διαλέγει τα προϊόντα όχι από αίσθημα φιλανθρωπίας, αλλά με αισθητικό κριτήριο.

σημτικές κατασκευές από αλουμίνιο. Κατασκευές που θυμίζουν τάματα. Εικόνες, ευχές, όνειρα και παραδόσεις πήραν μορφή από μέταλλο, στολιστήκαν περίτεχνα με χρώματα και χάντρες και δέθηκαν με πολύχρωμες κορδέλες.

Ένα κομμάτι από την ψυχή έδωσε πνοή στη φαντασία, στόλισε βιτρίνες καταστημάτων, έγινε δώρα σε φίλους, κατέληξε στον τοίχο ενός σπιτιού, κρεμάστηκε από το φωτιστικό ενός παιδικού δωματίου.

Ο συνεταιρισμός Πυξίδα τα τελευταία χρόνια έχει βρει το αντικείμενο που του ταιριάζει. Η εδραίωση στο χώρο των χειροποίητων κατασκευών ήρθε με την πάροδο του χρόνου και με σκληρή δουλειά. Πρωταρχική σημασία για όλους εμάς είχε και συνεχίζει να έχει η άριστη ποιότητα των κατασκευών και η δυνατότητα του πελάτη να διαλέγει τα προϊόντα όχι από αίσθημα φιλανθρωπίας, αλλά με αισθητικό κριτήριο.

Η ευαισθητοποίηση του αγοραστικού κοινού ήρθε σε ένα δεύτερο στάδιο. Έτσι ξαφνικά σταματήσαμε να κρύβουμε τον τίτλο του Συνεταιρισμού στα περίπτερα των εμπορικών εκθέσεων, δεν είχαμε ακυρώσεις παραγγελιών από φόβο μήπως κολλήσουν τρέλα και οι άνθρωποι πίσω από τα αντικείμενα άρχισαν να βγαίνουν σιγά, σιγά στην επιφάνεια. Το στοιχείο είχε κερδηθεί. Η μάχη όμως δεν τελειώνει ποτέ. Η φαντασία πρέπει να κυριαρχεί, τα χέρια να δουλεύουν συνέχεια, οι δεσμοί φιλίας και συνεργασίας να γίνονται ολοένα και πιο ισχυροί για να αντέχεις τις δυσκολίες που έρχονται από έξω. Άραγε πως νιώθουν οι ασθενείς όταν βλέπουν μαγαζιά να κλεί-

νουν, χρήματα να λιγοστεύουν και άνθρωποι να μένουν χωρίς δουλειά; "Δεν είμαστε χαζοί, τρελοί είμαστε" μας είχε πει μια φορά ένας ασθενής.

Η Πυξίδα είναι μια μικρή επιχείρηση. Έχει έξοδα, εφορίες, κέρδη και ζημίες, αμοιβές, ρίσκα και προϋπολογισμούς. Οι κατασκευές από αλουμίνιο, αποτελούν την βασική πηγή εσόδων καθώς και το αντικείμενο μέσω του οποίου έμποροι και καταναλωτές γνώρισαν την ψυχική νόσο και τις δυνατότητες των ατόμων που πάσχουν από αυτή.

Συχνά, πυκνά πρέπει να υπενθυμίζουμε, όχι τόσο στην κοινότητα και το αγοραστικό κοινό όσο στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, σε τι διαφοροποιούμαστε από ένα εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης, ότι η σχέση του υπεύθυνου προσωπικού με τους ασθενείς εργαζόμενους είναι σχεδόν αποκλειστικά συναδελφική και όχι θεραπευτική, ότι ο Συνεταιρισμός αποτελεί μια επιχείρηση, έναν χώρο εργασίας, περιχαρακωμένο με σαφή όρια, δικαιώματα και υποχρεώσεις και ότι τα αντικείμενα που κατασκευάζει αποτελούν το προϊόν που εμπορεύεται σε καθημερινή βάση διοχετεύοντας τα σε άλλα καταστήματα ή και απευθείας προς το αγοραστικό κοινό επομένως οφείλει να το προστατεύει, να το εξελίξει και να διαφυλάσσει την άριστη του ποιότητα. Αλήθεια πόσο εξοικειωμένοι είμαστε με την πραγματικότητα της επαγγελματικής επανένταξης και τους τρόπους υποστήριξης αυτής;

Με αφορμή την συμπλήρωση δέκα ετών μαζευτήκαμε ασθενείς και υπεύθυνο προσωπικό γύρω από παλιές φωτογραφίες. Και εκεί έγιναν όλα πιο ξεκάθαρα. Η εξέλιξη. Στο μαγαζί, καινούργιο, πιο μεγάλο γεμάτο με όμορφα δώρα. Στις κατασκευές, στην σύνθεση τους, στα υλικά, στην βελτίωση της ποιότητας τους. Αυτό όμως που μας έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν τα πρόσωπα των ασθενών. Πιο μεγάλοι σε ηλικία, κάποιοι ίσως με λίγα κιλά παραπάνω αλλά με βλέμματα πιο φωτεινά, χαμόγελα ηχηρά, χέρια και κινήσεις γεμάτες αυτοπεποίθηση για αυτό που κατασκευάζουν. Σταθήκαμε για λίγο να συνειδητοποιήσουμε αυτές τις αλλαγές και πόσο δύσκολο είναι να αποτυπώσουμε τόσες στιγμές, τόσα συναισθήματα σε ένα κομμάτι χαρτί. Αλλά συνεχίζουμε... γιατί όπως είπαμε η μάχη δεν τελειώνει ποτέ, γιατί η ψυχή αλλάζει χρώματα και διαθέσεις χωρίς να ρωτάει κανέναν. Σε αυτόν τον αγώνα σας θέλουμε δίπλα μας.

Η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. Κόμβος Επικοινωνίας του Οργανισμού Mental Health Europe

Η Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας αποτελεί τον κόμβο επικοινωνίας (national focal point) στην Ελλάδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού **Mental Health Europe (MHE)**. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ψυχική Υγεία **MHE** είναι ένας μη-κυβερνητικός Οργανισμός, με άμεση πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο Ευρωκοινοβούλιο.

Ο MHE εργάζεται με στόχο:

- Την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών και κυρίως των μειονοτικών ομάδων.
- Την πρόληψη των ψυχικών διαταραχών.
- Τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που λαμβάνουν οι ψυχικά ασθενείς.
- Την προστασία των δικαιωμάτων των χρηστών υπηρεσιών ψυχικής υγείας και των οικογενειών τους.
- Την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού, του στίγματος και των διακρίσεων και την προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων με ψυχικά προβλήματα.

Οι δράσεις της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. στο πλαίσιο του ρόλου της ως κόμβος επικοινωνίας περιλαμβάνουν την ενημέρωση άλλων ελληνικών φορέων για τις ευρωπαϊκές εξελίξεις στον τομέα της ψυχικής υγείας, την παροχή γνωμοδότησης - συχνά σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς και φορείς της χώρας - πάνω σε διάφορα θέματα της ψυχικής υγείας και την ευαισθητοποίηση συγκεκριμένων ομάδων, φορέων και διαμορφωτών πολιτικής πάνω στα θέματα ψυχικής υγείας.

Συμμετοχή της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. σε ευρωπαϊκά προγράμματα

Η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. συμμετέχει ως εταίρος σε ένα **διετές ευρωπαϊκό πρόγραμμα με συντονιστή τον ευρωπαϊκό οργανισμό Mental Health Europe στο πλαίσιο του Προγράμματος "Δάφνη III"** το οποίο αφορά στην αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας (σωματικής και ψυχολογικής) ενάντια στις γυναίκες στο χώρο της εργασίας τους. Το πρόγραμμα ονομάζεται **"Βία Ενάντια στις Γυναίκες στο Χώρο Εργασίας...Ας Μιλήσουμε για Αυτό! - Οι Επιπτώσεις στην Ψυχική Υγεία των Γυναικών εξαιτίας της Βίας και της Παρενόχλησης εναντίον τους στο Χώρο της Εργασίας"** και είναι κυρίως ερευνητικό με ένα μεγάλο κομμάτι συνεργασιών για την διάχυση της πληροφορίας και την αύξηση της επίγνωσης για αυτό το κρυμμένο πρόβλημα.

Επίσης ξεκινά η υλοποίηση δύο ευρωπαϊκών προγραμμάτων στα οποία η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. θα συμμετέχει ως εταίρος:

- **"Leonardo Da Vinci / "Through Theatre To Talent - 4T"**. Το πρόγραμμα αφορά στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των επαγγελματιών που εργάζονται σε υπηρεσίες αποκατάστασης, χρησιμοποιώντας θεατρικές δραστηριότητες για άτομα με ψυχικές διαταραχές
- **"Grundtvig / "Participation and Sensitisation: the social inclusion of people experiencing disabilities or psychiatric problems - PAS"**. Το πρόγραμμα αφορά στην εκπαίδευση ενηλίκων ώστε να δημιουργηθεί το κοινωνικό πλαίσιο για την κοινωνική ενσωμάτωση των ανθρώπων από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και η διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε όλους τους κοινωνικούς τομείς.

Τέλος, η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. έχει υποβάλει αίτηση για τη συμμετοχή της στα ακόλουθα ευρωπαϊκά προγράμματα:

- **PROGRESS Social Experimentations / "Social Experimentation in Crisis Care at Home Environment"**. Το πρόγραμμα αφορά στην αντιμετώπιση των κρίσεων στο σπίτι του ασθενούς. Συντονιστής εταίρος στο πρόγραμμα είναι η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ., με τη συμμετοχή των βρετανικών φορέων Blyth Star Enterprises και Mental Health Matters.
- **PROGRESS Social Experimentations / "Strengthening Social Inclusion by Transforming Residential Care to Community Mental Health Care"**. Το Πρόγραμμα αφορά στη μετάβαση των Βελγικών υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας από το Ψυχιατρείο στην κοινότητα, με τη συμβολή εμπειρογνομοσύνης εταίρων από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Συντονιστής εταίρος είναι ο φορέας Zorgnet Vlaanderen από το Βέλγιο, ενώ στο πρόγραμμα θα συμμετάσχει το Υπουργείο Υγείας του Βελγίου και φορείς από την Ελλάδα (Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.), την Ιρλανδία, τη Μάλτα, τη Σλοβενία, τη Νορβηγία και τη Ρουμανία.

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

Δίκτυο Συνεργαζόμενων Φορέων για την Υγεία "ΑΚΕΣΩ" στο Νομό Φωκίδας

Η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φωκίδας και άλλους φορείς του Νομού Φωκίδας βρίσκονται στη διαδικασία ολοκλήρωσης της δημιουργίας του **Δικτύου Συνεργαζόμενων Φορέων για την Υγεία "ΑΚΕΣΩ" στο Νομό Φωκίδας**, το οποίο είναι ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα, πρωτοποριακό όχι μόνο για το νομό Φωκίδας αλλά και για τον Ελλαδικό χώρο γενικότερα. Πρόκειται για μια νέα τηλεφωνική υπηρεσία που έχει τεθεί σε λειτουργία για την υποδοχή, καταγραφή, παραπομπή, παρακολούθηση και υποστήριξη των αιτημάτων που αφορούν στην επίλυση ψυχο-κοινωνικό-προνοιακών προβλημάτων. Μέσω αυτής της ειδικής τηλεφωνικής γραμμής ο πολίτης θα μπορεί να καλεί στον αριθμό **22650-23222** και να αναφέρει το αίτημα του.

Βασικός σκοπός του Δικτύου - ΑΚΕΣΩ είναι να διευκολύνει τις διαδικασίες για τον πολίτη/μέλος της κοινότητας πληροφορώντας, υποστηρίζοντας και παραπέμποντας τον στον φορέα από τον οποίο θα ωφεληθεί περισσότερο. Χρησιμοποιώντας αυτή τη νέα υπηρεσία, πολίτες που μέχρι πρότινος δεν ήξεραν ποιος φορέας είναι ο κατάλληλος για το πρόβλημά τους θα μπορούν πλέον να εξυπηρετούνται. Μακροπρόθεσμος στόχος του Δικτύου είναι να εμπνεύσει στον πληθυσμό του Νομού Φωκίδας την αίσθηση ότι διαθέτει τις δικές του υπηρεσίες πρόληψης και περιθαλψής, στις οποίες έχει την άνεση να απευθύνεται άμεσα.

Ο ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Το έντυπο αποτελεί εξαμηνιαία έκδοση της
Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής
και Ψυχικής Υγείας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Αικατερίνη
- ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Αθηνά
- ΚΟΛΛΙΑ Κατερίνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Μελετίου Πηγά 22, 11636 Μετς - Αθήνα
τηλ: 210-9227611 φαξ: 210-9231210

e-mail: ekpsath@otenet.gr, website: www.ekpse.gr

TA NEA ΤΗΣ Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

Δράσεις του Δικτύου "Αργώς" για την Αντιμετώπιση των Προβλημάτων στο Χώρο της Ψυχικής Υγείας

Η Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ. αναλαμβάνει ενεργό δράση όσον αφορά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της λειτουργίας των δομών ψυχικής υγείας στη χώρα μας μέσω της συμμετοχής της στο δίκτυο φορέων ψυχικής υγείας Αργώς. Έχουν γίνει πολλές ενέργειες μέσω του Δικτύου, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στο χώρο της ψυχικής υγείας όπως η υποχρηματοδότηση, η έλλειψη σύμβασης μεταξύ των φορέων και του Υπουργείου, η έλλειψη έκδοσης αδειών λειτουργίας των ψυχιατρικών δομών, οι καθυστερήσεις στη ροή της χρηματοδότησης. Αποτέλεσμα των ενεργειών είναι η παρέμβαση του ίδιου του Επιτρόπου της Ε.Ε. κυρίου Spidla και η υπογραφή Συμφώνου μεταξύ του Επιτρόπου και του Υπουργού κ Αβραμόπουλου ("Σύμφωνο Spidla"). Οι όροι του Συμφώνου είναι πολύ ευνοϊκοί και στηρίζουν τη λειτουργία των δομών και τη συνέχιση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, δεσμεύουν δε το Υπουργείο Υγείας για την άμεση εφαρμογή τους. Σε συνεργασία με το Δίκτυο Φορέων Ψυχικής Υγείας Αργώς έχουν σταλεί επιστολές προς τον Αρμόδιο Προϊστάμενο για την Ψυχική Υγεία στην Ε.Ε. σχετικά με την πορεία υλοποίησης των όρων του Συμφώνου.

Μελέτη για τη Διεύρυνση του Γραφείου Διασύνδεσης και Εξυπηρέτησης Φοιτητών του Ε.Μ.Π.

Με την εποπτεία της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας η συνεργάτης της ΕΚΨ&ΨΥ Παναγιώτα Φίτσιου ολοκλήρωσε μελέτη για το **Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο** με αντικείμενο: "ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ". Η μελέτη εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ 2.4.2.β.

Μελέτη για την Επίδραση της Κρίσης της Ψυχικής Υγείας στις Δομές Αποασυλοποίησης της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, η ψυχική υγεία στη χώρα ταλανίστηκε από την κρίση που αφορούσε στις δομές αποασυλοποίησης. Αναπόφευκτα, η κρίση αυτή είχε επίδραση και στις δομές της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας, στο ανθρώπινο δυναμικό και στους ασθενείς τους. Με βάση την άποψη ότι κάθε κρίση περιλαμβάνει βεβαίως δυσκολίες και απειλές, αλλά ταυτόχρονα και ευκαιρίες, η ΕΚΨ&ΨΥ πήρε την πρωτοβουλία να διενεργηθεί μελέτη προκειμένου να διερευνηθούν, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βάθος και εύρος, οι απειλές και οι ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν με αφορμή την εν λόγω κρίση. Μια τέτοια προσπάθεια, έγινε με στόχο να διαμορφωθεί μία συνολική εικόνα αναφορικά με τον τρόπο που βιώθηκε η κρίση στους κόλπους της Εταιρίας, αλλά και να προκύψει πολύτιμο υλικό για περαιτέρω βελτίωση και ενδυνάμωση. Τη μελέτη εκπόνησε η συνεργάτης Ψυχολόγος της Εταιρίας κ. Βίκυ Γιωτσίδη, τα αποτελέσματα της οποίας κατατέθηκαν στο Δ.Σ. το Φεβρουάριο του 2010.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΓΙΟΡΤΗ "ΟΝΕΙΡΟ ΘΕΡΙΝΗΣ ΝΥΚΤΟΣ"

Τη Δευτέρα 14 Ιουνίου 2010 πραγματοποιήθηκε η καλοκαιρινή γιορτή της Μονάδας Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης της Δομής Αττικής "Όνειρο Θερινής Νυκτός", στον κήπο του Α' Οικοτροφείου στα Μελίσσια. Στη γιορτή τα μέλη και το προσωπικό των δομών ανέβασαν την ομώνυμη παράσταση του Ουίλιαμ Σαίξπηρ και ακολούθησε πρόγραμμα με ζωντανή μουσική, χορό και φαγητό. Στη γιορτή παρευρέθηκαν μεταξύ άλλων τα μέλη και η εργαζόμενη της Ε.Κ.Ψ.&Ψ.Υ., εκπρόσωποι από το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου Μελισσίων, φίλοι και συνεργάτες της Εταιρίας, καθώς και γείτονες της περιοχής. Η γιορτή εντάσσεται στο πλαίσιο των θεραπευτικών Προγραμμάτων Ψυχαγωγίας "Το Ταξίδι του Ήρωα", τα οποία υπάγονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων αποασυλοποίησης "Ψυχαργώς I & II" και λειτουργούν από το φθινόπωρο του 2007. Ο πυρήνας των Προγραμμάτων βασίζεται στην ιδέα ότι κάθε άνθρωπος είναι ένας Ήρωας που καλείται στο ταξίδι της ζωής του να αντιμετωπίσει και να αναμετρηθεί με διάφορες δυσκολίες και εμπόδια. Τα δημιουργικά μέσα έκφρασης και θεραπείας που αξιοποιούνται στα προγράμματα αυτά προέρχονται γενικότερα από το χώρο της τέχνης και του πολιτισμού. Υπεύθυνοι για την προώθηση του θεραπευτικού αυτού έργου είναι όλοι οι εργαζόμενοι στα οικοτροφεία και τα διαμερίσματα της Αττικής στα οποία ζουν οι ασθενείς, ενώ το γενικό σχεδιασμό και συντονισμό έχει η δραματοθεραπεύτρια Αγγελική Φωτεινού, η οποία είναι επιστημονικά υπεύθυνη των Προγραμμάτων.

ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΥΣΗ ΣΤΗ ΛΑΜΙΑ

Στα πλαίσια της ομάδας κοινωνικοποίησης τρία μέλη του Οικοτροφείου της Λαμίας, συμμετείχαν ενεργά σε δεντροφύτευση σε δασική περιοχή της Λαμίας, που οργανώθηκε από τον "Σύλλογο Φίλων του Δάσους" με την υποστήριξη του Δήμου Λαμιέων και άλλων τοπικών φορέων.

Τα μέλη μας είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή και να εργαστούν ομαδικά με άτομα της κοινότητας, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Συλλόγων.

Ταυτόχρονα βίωσαν το αίσθημα της δημιουργίας και αναπόλησαν στιγμές από το παρελθόν και από τις ιδιαίτερες πατρίδες τους καθώς και οι τρεις τους κατάγονται από αγροτικές οικογένειες και ασχολούνταν με γεωργικές ασχολίες. Μετά το πέρας της δραστηριότητας δέχτηκαν επιβράβευση από τον Δήμαρχο της πόλης και από τον πρόεδρο του συλλόγου καθώς και από όλους τους συμμετέχοντες.